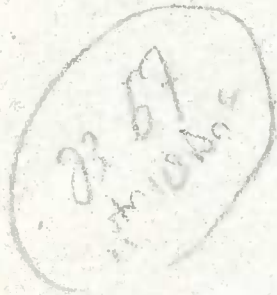

ა. ლუნაჩარსკი

ყოფა-ცხოვრება

თარგმ. ნ. ალინის

(ნ. ცხაკაია)

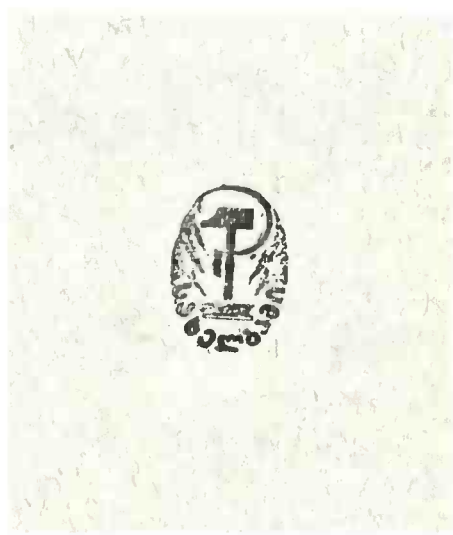

1927
2357

თ ბ ი ლ ი ს ი

1 9 2 7

ა. ლუნაჩარსკი

ყოფა-ცხორება

თარგმ. ნ. ალინის

29567

თფილისი
1927

სტამბა
„ზარია ვოსტოკა“-სი,
წულუკიძის ქუჩა, № 4.
შეკვ. № 1267 | შთავლ. № 1544
ტირაჟი 2000.

ჩვენ დავუახლოვდით ყოფა-ცხოვრების სა- კითხვს

ჩემი მოხსენების თემად შემთხვევით არ ავარჩიე ყოფა-ცხოვრების საკითხი *). ეს თემა იმიტომ ავიღე, რომ მოსკოვში და რუსეთის ს. ფ. ს. რესპუბლიკის მრავალ სხვა ქალაქში სულ სხვადასხვა ჯურის ხალხი მრავალჯერ მთხოვდა გამეკეთებია მოხსენება განსაკუთრებით ამ თემაზე ჩემი აზრით, ამ თემისადმი დიდი ინტერესი ბუნებრივი და თან კანონშეზომილიცაა. შეიძლება წინასწარ ითქვას, რომ იმ დროსთვის, როცა ჩვენ შევუდგებით ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრების ბევრათ თუ ცოტათ მოწყობას, ყოფა-ცხოვრების საკითხები პირველ რიგში დაისმებიან. გაივლის ერთი-ორი წელიწადი და ეს საკითხები ჩვენ აღმშენებლობაში უპირველეს ადგილს დაიჭერენ, რადგან რევოლიუციის ნამდვილი მიზანი სწორედ ამ ყოფა-ცხოვრების სრული გარდაქმნაა.

*) ეს ბროშურა წარმოადგენს აშხ. ლუნაჩარსკის მიერ ლენინგრადში 1926 წლის 18 ნოემბერს წაკითხული მოხსენების გადამუშავებულ სტენოგრამას.

რევოლიუცია მთლიანი რთული მოვლენაა, რომელიც რამდენსამე მეტად მნიშვნელოვან ცალკე მომენტს შეიცავს

პოლიტიკური რევოლიუცია ყველაზე უფრო გვეცემა თვალში. მასთან დაკავშირებულია სამხედრო ბრძოლა, რომელიც ბოლოვდება ისეთი არაჩვეულებრივი ეფექტიური მოვლენით, როგორცაა ძალაუფლების გადასვლა ერთი კლასის ხელიდან მეორე კლასის ხელში. მაგრამ პოლიტიკური რევოლიუცია მხოლოდ წინამორბედია კ' შმარტი რევოლიუციის, რომლისათვისაც ბრძოლა სწარმოებს. პოლიტიკური რევოლიუცია—ხელისუფლების დაპყრობა—ჩვენ საბოლოო მიზანს არ შეადგენს. ჩვენ, კომუნისტებს, ამათუ იმ სახელმწიფოებრივი ფორმის დამყარება არ მიგვაჩნია საზოგადოთ სოციალური რევოლიუციის მიზნად, რადგან ჩვენი რევოლიუციის საბოლოო მიზანი არის სახელმწიფოს სრული დანგრევა, მოსპობა ადამიანის ყოველგვარი ბატონობისა ადამიანზე.

ჩვენ კომუნისტური წყობილება წარმოდგენილი გვაქვს, როგორც არა სახელმწიფოებრივი წყობილება. აქედან უკვე ცხადია, რომ პოლიტიკური მიზნები ვერ ჩაითვლებიან ჩვენ საბოლოო მიზნებად. ახალი კლასი-დიქტატორი, პროლეტარიატი, გლეხობაზე დაყრდნობილი, ხელისუფლებას თვით ხელისუფლებისათვის როდი იპყრობს. პირიქით, იგი ხელისუფლებას იპყრობს იმისთვის, რომ რაც შე-

იძლება ჩქარა გაუშვას ის ხელიდან, იმისთვის, რომ, როგორც ენგელსი ამბობდა, გამოიყენოს ის ინსტრუმენტად, წარმოების იარაღად და რაც შეიძლება ჩქარა „გაისტუმროს მთელი სახელმწიფოებრივი მანქანა იქ, სადაც მაშინ მისი ადგილი იქნება — საჩიხელას და ბრინჯაოს ნაჯახის გვერდით“.

მუშათა კლასი ხელისუფლებას იპყრობს იმისთვის, რომ მისი შემწეობით სოციალური რევოლუცია მოახდინოს.

კომუნიზმი მიზნად ისახავს — შესცვალოს ქვეყნის სიმდიდრისა და დოვლათის, წარმოებისა და განაწილების წესები. მას სურს გაბატონებულ, ექსპლოატორ კლასებს გამოგლიჯოს ხელიდან უკვე ეხლავე გიგანტური საწარმოო იარაღი, რომელიც თანდათან იზრდება და მატულობს, მოაგვაროს მეურნეობა, ე. ი. მოაწყოს იგი მეცნიერულ საფუძვლებზე, მოაგვაროს კანონშეზომილი მოწესრიგებული წარმოება და მისი სამართლიანი განაწილება ადამიანთა საზოგადოების წევრებს შორის.

მაგრამ ეს მიზანიც, ეს უდიდესი სამეურნეო ამოცანაც, რომელიც ჯერ კიდევ ვერ მოგვიგვარებია, მაშინ, როცა პოლიტიკური ამოცანები უკვე შევასრულეთ, — ეს მიზანიც არ წარმოადგენს საბოლოო მიზანს, რადგან ადამიანის ცხოვრობს არა იმისთვის, რომ მეურნეობას ეწეოდეს, არსებობს არა იმისთვის, რომ იმუშაოს, არამედ, პირიქით, მეურ-

ნეობას ეწევა, მუშაობს იმისთვის, რომ იარსებოს.

როცა კარლ მარქსი არკვევდა თანამედროვე საზოგადოებრივი წყობილების სიმაღლის კრიტერიუმს, ე. ი. საზომს, მან სთქვა, რომ „ასეთ საზომს წარმოადგენს ის, თუ რამდენათ უზრუნველჰყოფს საზოგადოებრივი წყობილება ადამიანში არსებულ ყოველგვარი შესაძლებლობის მაქსიმალურ განვითარებას“-ო. მაშასადამე, თვით მეურნეობას, ე. ი. იმას, თუ როგორ ჰქმნის კაცობრიობა მისი არსებობისათვის საჭირო მატერიალურ დოვლათს და როგორ ანაწილებს მას, იმდენად აქვს აზრი, რამდენადაც ის შესაძლებელს ხდის მოეწყოს ბედნიერი, მოწესრიგებული ძმური ცხოვრება ადამიანებისა, რამდენადაც ის საშუალებას აძლევს ადამიანში მთვლემარე ნიქს გაიშალოს შემომქმედ, გამარჯვებულ, ბრწყინვალე ცხოვრებად. აი სწორეთ ეს ცხოვრება, ცხოვრება, როგორც თვითმიზანი, გახლავთ ყოფა-ცხოვრება.

მაშასადამე, პოლიტიკა იარაღია სამეურნეო გადატრიალების მოსახდენად, ხოლო მეურნეობა ბაზაა ყოფა-ცხოვრების გადატრიალებისთვის, ადამიანის ყოველდღიური არსებობის შესაცვლელად.

პოლიტიკური ამოცანები ჩვენ თვალსაჩინოთ განვახორციელებთ. ჩვენ უკვე დავამტკიცეთ, რომ ჩვენს ქვეყანაში ჩვენ ბატონ-პატრონნი ვართ, ჩვენ უკვე აღარავის ვაძლევთ ნებას გვედავოს იმაზე, რომ საბჭოთა ს. რ. კავშირის ფარგლებში მუშები და გლეხები ბატონ პატ-

რონნი არიან. მაგრამ, მოვიპოვეთ რა ბატონ-პატრონობის ეს უფლება, ჩვენ უნდა მას ხორცი შევასხათ, ე. ი. უნდა ვისწავლოთ მეურნეობის მოწყობა და ეს გეგმაშეწონილი მეურნეობა რეალურათ განვახორციელოთ.

ლენინიც გვასწავლიდა: პოლიტიკური რევოლუცია, თუ იგი კარგათ არის შემზადებული ისტორიის მიერ, შეიძლება მოხდეს რამდენსამე დღეში, — ეს სამხედრო საქმეა, ერთი ძალის გამარჯვებისა მეორეზე; სამეურნეო რევოლუცია კი — ყოველგვარი ქონებრივი ურთიერთობის გარდაქმნა, წარმოების ახალი წესი, დოვლათის განაწილების ახალი წესი — მრავალ და მრავალ წელს მოითხოვს. ვ. ი. ლენინი ამბობდა: თუ შევსძელით 10—20 წლით გლეხობასთან კავშირის შენარჩუნება და, გლეხობაზე დაყრდნობით, განვაგრძობთ აღმშენებლობითი გზით სიარულს, უეჭველათ უზრუნველყოფთ სოციალიზმის განხორციელებასო.

10—20 წელიწადი! 10 წელიწადი უკვე გავიდა. საჭიროა ასეთივე ბრძოლის გადატანა კიდევ 5—10 წლის განმავლობაში.

მაგრამ, თუ სამეურნეო ამოცანები სავსებით ვერ შევასრულეთ, ის მაინც აშკარაა, რომ უქმათ არ ჩაგვიტარებია გასული წლები, რომ ჩვენს წინ გადაშლილია მომავლის დიდი პერსპექტივები. ეს კი უფლებას გვაძლევს ვილაპარაკოთ ყოფა-ცხოვრების

რევოლუციას ედაც. ჩვენ იმდენი რამ გავაკეთეთ, რომ უკვე შეგვიძლია დაწვრილებით გამოვიკვლიოთ ყოფა-ცხოვრება და შეგნებულათ ჩავერიოთ ამ ყოფა-ცხოვრებაში იმისათვის, რომ თანდათან სოციალისტური ხასიათი მივცეთ მუშების ყოფა-ცხოვრებას, გლეხების ყოფა-ცხოვრებას და, საზოგადოთ, ფართო მოსახლეობის ყოფა-ცხოვრებას.

რა არის ყოფა-ცხოვრება?

როგორ გვესმის სიტყვა ყოფა ცხოვრება? თუ ჩვენი არსებობის სფეროებიდან გამოვყოფთ სახელმწიფოებრივ და სამეურნეო ცხოვრებას,—ყველა დანარჩენი ყოფა-ცხოვრება იქნება.

სარგებლობა საარჩევნო უფლებებით, მუშაობა საზოგადოების, ჩვენი სახელმწიფოს არჩეული აგენტის სახით,—ყოველივე ეს მიეკუთვნება სახელმწიფო ცხოვრებას. ამასაც, რა თქმა უნდა, კავშირი აქვს ყოფა-ცხოვრებასთან, მაგრამ არა პირდაპირი.

რამდენადაც მუშა მუშაობს დაზგაზე, გლეხი გუთანზე, რამდენადაც ესა თუ ის ინტელიგენტი ასწავლის, ექიმობს ან ზის რომელსამე კანცელარიაში და სხვ.,—იმდენად ეს მიეკუთვნება მათ სამეურნეო მუშაობას, პროფესიონალური, საზოგადოებრივი მოვალეობის შესრულებას.

რამდენადაც მუშა, გლეხი და სხვა იმყოფება თავის ბინაზე, რამდენადაც ის არის მამა, ქმარი, ოჯა-

ხური წყობის წევრი, რამდენადაც ის სარგებლობს და ხარჯავს თავისი არსებობისათვის მიღებულ ხელფასს, რამდენადაც ის აწესრიგებს თავის დასვენებას, თვითაღზრდას, თავის წინსვლას,—იმდენად ყოველივე ეს მიეკუთვნება უკვე მის ყოფა-ცხოვრებას. ის, რასაც ამდენ ხანს კერძო ცხოვრება ეწოდებოდა, ამიერიდან არ შეიძლება ხელიდან გაგვისხლტეს. სწორედ ნათელ და გონიერ ხაზზე გადაყვანა იმისა, რასაც კერძო ცხოვრება ეწოდებოდა,—აი რა არის რევოლუციის უკანასკნელი მიზანი, მისი ძირითადი, ყველაზე უდიდესი მიღწევა. მაგრამ სწორედ აქ არის აღმართული ჩვენს წინაშე ყველაზე უდიდესი სიძნელე.

ყოფა-ცხოვრების ეს პარობები სტიქიურიანო,— გვეუბნებიან ზოგჯერ. „თუ შეიძლება სახელმწიფოებრივი წესრიგის შეცვლა,—გვიპასუხებენ ისინი,—თუ შეიძლება მეურნეობაზე ზეგავლენის მოხდენა მბრძანებელ სიმაღლეებიდან,—ასეთივე ზეგავლენა ყოფა-ცხოვრებაზე მეტათ ძნელიანო“, და უმატებენ: „სახელმწიფოებრივი წესრიგი შეიძლება შეიცვალოს დეკრეტებით, სამეურნეო წესები — შრომისა და განაწილების ორგანიზაციით, ხოლო ყოფა-ცხოვრების წესებს ღრმათა აქვთ გადგმული ფესვები ინსტიტუტისა და ცრუ-მორწმუნეობის ისტორიაში, ისე ღრმათ, რომ თითქმის შეუძლებელია მათზე გავლენის მოხდენა“-ო. მაგრამ ჩვენ ამაზე ვუპასუხებთ: სწორედ ჩვენი რევოლუცია, რომელიც წარმოადგენს სტი-

ქიაში შეგნებული ჩარევის მაქსიმუმს, რომელიც, როგორც მთელი მარქსიზმი, არის ღრმა ანალიზზე და სინამდვილის გაგებაზე დაყრდნობილი უაღრესათ ყურმახვილი და ორგანიზაციულად მოგვარებული საქმიანობა, — სწორედ ეს რევოლუციია არ გვაძლევს უფლებას თვალი ავარიდოთ რომელიმე მოვლენას, როგორც რაიმე სტიქიურს, თავის თავათ წარმოშობილს, არამედ გვაიძულებს ამ სფეროშიაც ჩავერიოთ მაქსიმალური შეგნებით. ამიტომ ამ მიმდინარე წლებში — მე-9, მე-10 წლებში ოქტომბრის რევოლუციის შემდეგ, — ჩვენს წინაშე დგება ამოცანა: შევიგნოთ ის უდიდესი პროცესები, რომლებიც ჩვენ ყოფა-ცხოვრებაში ხდება, და შევეცადოთ მოვახდინოთ მათზე გავლენა შეგნებულათ ღ მიზანშეწონილათ.

შეკითხვები, რომლებითაც ყოველი მხრიდან მოგვმართავენ ჩვენ — მე და კულტურის სფეროში მომუშავე სხვა ამხანაგებს, თხოვნა, გამოვსთქვათ ამ საკითხის შესახებ ჩვენი აზრია, ის უდიდესი ყურადღება, რომელიც მიქცეულია ყოფა-ცხოვრების საკითხებისადმი, და ის უამრავი ხალხი, რომელიც ისმენს ამ მოხსენებებს, ამტკიცებენ, რომ ჩვენ ახლოს მივედით ამ საკითხთან.

მ ჯ ა ხ ი

ჩამოთვლილ საკითხებიდან ყველაზე უძირითადესი, კაპიტალური და გადაუდებელი საკითხი, ყოველ

ეჭვს გარეშე, არის საკითხი ოჯახის შესახებ. ყველა იმ საკითხიდან, რომელიც არ შედის სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში, არ შედის საზოგადოებრივ ეკონომიურ ცხოვრებაში, რომელიც შეადგენს კერძო ყოფა ცხოვრების ნაწილს, ოჯახის საკითხი უფრო მეტად მნიშვნელოვანი საკითხია. რატომ? იმიტომ, რომ იმ დროს, როცა ის არ ეხება პოლიტიკურ ცხოვრებას, არ ეხება სახელმწიფოებრივ ცხოვრებას, არც საზოგადოებრივ-ეკონომიურ ცხოვრებას, არც მეუღნეობას, ამ დროს მისი არა სწორათ და არა არა მართებულათ გადაჭრა აბათილებს ყველა პოლიტიკურ და ეკონომიურ მონაპოვარს, ვინაიდან ოჯახის საკითხი იმავე დროს არის ადამიანთა მოდგმის გაგრძელების საკითხი, მომავალი თაობის საკითხი.

წარმოიდგინეთ, რომ რევოლიუციამ მოქალაქეთა შეგნება უმაღლეს დონემდე ასწია, რომ მან დამაკმაყოფილებლად გადასჭრა მთელი რიგი საკითხებისა, მაგრამ იმავე დროს დააწყულა ცხოვრების განახლების, ახალი თაობის წარმოშობის საქმე, რომ მან ზიანი მიაყენა ბავშთა შობვის საქმეს; წარმოიდგინეთ, რომ დაბადებულთა რიცხვი შემცირდა, რომ ბავშვები სუსტები იბადებიან, რომ მათ არა აქვთ ნორმალური კვება პირველ დღეებიდანვე, რომ ისინი მახინჯდებიან და უპატრონოთ რჩებიან. განა ასეთი რევოლიუცია წყევა-კრულვით არ უნდა მო-

ვიხსენიოთ? განა მაშინ არ უნდა ვთქვათ, რომ ეს რევოლიუცია მთლათ შეცდომააო? ჩვენი რევოლიუცია ხომ იმდენად ჩვეთვის არ მოხდა, რამდენადაც ჩვენი ბავშვებისათვის. მერე უზრუნველყოფილია მათი წარმოშობა, მათი ნორმალურათ აღზრდა?

როგორ უპასუხა რევოლიუციამ ჩვენი ხალხის სიცოცხლის გაგრძელების ამ ცენტრალურ საკითხს?

ჩვენ ვიცით, როგორ უპასუხა ამ საკითხს ბურჟუაზიამ. მან შექმნა წყვილისაგან შემდგარი ბურჟუაზიული ოჯახი — მამა, დედა, შვილები, — ოჯახი, რომელიც დღეს რღვევის პროცესშია. ბურჟუაზიული საზოგადოება შემდგომი რევოლიუციის დროს მივიდა მოზრდილი ადაშიანების ეკონისტური გრძობის ისეთ განვითარებამდე, ბავშვის ყოლისაგან თავის დაღწევის ისეთ მისწრაფებამდე, რომ მან მართლაც დააზიანა-დააწყულა ადამიანთა მოდემის გაგრძელების საქმე. ყველაზე მოწინავე და ტიპიური ამ მხრივ ბურჟუაზიული ქვეყანა — საფრანგეთი განსაკუთრებით ეხლა, ომის შემდეგ, დემოგრაფიულ გამოფიტვას განიცდის. საფრანგეთის მოსახლეობა უკვე კატასტროფიულათ კლებულობს, და დღეს მისი შევსება ხდება ზანგების, სლავების ღ სხვა უცხოელთა იმიგრაციის ხარჯზე.

როგორ ვსწყვეტთ ჩვენ ამ საკითხს? უზრუნველყოფილნი ვართ თუ არა, რომ მომავალი თაობები მოგვყვებიან ჩვენ, რომ ისინი ჯანმრთელნი, ფხი-

ზელნი იქნებიან და მიიღებენ ჩვენი ხელიდან დრო-
შას, რომ ისინი განაგრძობენ იმ აღმშენებლობას,
რომლისათვისაც ჩვენ ამდენი მსხვერპლი გავიღეთ?
აღწერები, რომლებიც დღემდე ჩვენში მოხდა, გვა-
ფიქრებინებენ, რომ ის სრულიად საკავშირო აღწე-
რაც, რომელიც ჩვენ ეხლახან ჩავატარეთ, მასალების
გადამუშავების შემდეგ დამამშვიდებელ შედეგებს
მოგვცემს. თქვენ იცით, რომ იმპერიალისტურ და
სამოქალაქო ომებს შედეგად მოჰყვა დაბადებულთა
რიცხვის დაკლება, ბავშვთა სიკვდილიანობის გაძლი-
ერება, და რომ მდგომარე წელს ჩვენ გვაქვს სკო-
ლაში მისაღებ 8 წლის ასაკის ბავშვთა დანაკლისი,
რომელიც თითქმის 50%-ს უდრის. მაგრამ ეხლა
ეს დანაკლისი ივსება, დაბადებულთა რიცხვი მატუ-
ლობს, სიკვდილიანობა კლებულობს და ჩვენ ამ მხრივ
უკვე მივალწიეთ იმ დონეს, რომელიც უსწორდება
ანუ თითქმის უდრის 1913 წელს არსებულ მდგომარე-
ობას.

მაგრამ უნდა გვახსოვდეს, რომ დაბადებულთა
ეს მატება ხდება გლეხობის მეოხებით, გლეხობის
ხარჯზე. გლეხობა ჯერ კიდევ არ არის განმსჭვალუ-
ლი ფსევდო-რევოლიუციონური იდეებით იმ ზომამ-
დე, რომ მათ გავლენა მოახდინონ მის ოჯახურ ყო-
ფა-ცხოვრებაზე. ის ქორწინდება და მრავლდება ისე-
ვე, როგორც წინათ.

ალბათ ჩვენ გლეხთა შორის დღესაც აქვს ად-
გილი ბავშვთა დიდ სიკვდილიანობას, რასაც გვიჩვე-

ნებს სოფლის მოსახლეობის სტატისტიკა; მაგრამ ადგილი აქვს აგრეთვე დაბადებულთა რიცხვის უდიდეს ზრდას, რომელიც ავსებს ბავშთა დიდი სიკვდილიანობით გამოწვეულ დანაკლისს და თან საგრძნობ მატებასაც იძლევა.

თავისუფალი სიჭვარული და კომუნიზმი

მაგრამ, თუ შევეკითხებით ჩვენს თავს: როგორი იდეები მიდის სოფელში ჩვენგან? რით ვწამლავთ ჩვენ—მუშები და მშრომელი ინტელიგენცია-სოფელს? როგორ იმოქმედებენ სოფლის ყოფა-ცხოვრებაზე ჩვენი იდეები, როცა ისინი მიაღწევენ სოფელს?—უნდა ვალიაროთ, რომ საკმაოდ საბაზი მოგვეპოება განგაშის ასატეხად.

თუ ცალკე განვიხილავთ ჩვენი პროლეტარიატისა და მშრომელი ინტელიგენციის დემოგრაფიულ ხაზს—ამას-კი უთუოდ შევძლებთ ჩვენი საკავშირო აღწერით, —მე ვშიშობ, რომ მოგვიხდება დაბადებულთა რიცხვის დაცემის დადასტურება. მოგვიხდება დადასტურება მშობლების ავადმყოფური სწრაფვისა ბავშვთა არ ყოლისადმი. ამას ჩვენ უდიდესი ყურადღებით უნდა მოვეპყრათ.

ჩვენ ვხედავთ, რომ რევოლუციის შემდეგ ძველი წყობის უცილობელმა რღვევამ დაბადა ჩვენში ახალი შეხედულება ოჯახზე. ამ შეხედულებას ხშირათ მართებულათ, მარქსისტულათ სოფლიან, მაგ-

რამ ჩვენ იგი მავნებლათ უნდა აღვიაროთ, და პარტიამ თავისი პროტესტი უნდა გამოსთქვას მის წინააღმდეგ. ეს თვალსაზრისი, რომელიც უყოყმანოთ უარყოფს ხანგრძლივად შეკავშირებულ წყვილისაგან შემდგარ ოჯახს, ამბობს შემდეგს: ქმარი და ცოლი, რომელნიც აჩენენ და ზრდიან შვილებს, ბურჟუაზიული ამბავია. თავისი თავის პატივისმცემელმა კომუნისტმა, საბჭოთა წყობილების წევრმა, მოწინავე ინტელიგენტმა, ჭეშმარიტმა პროლეტარმა თავი უნდა შეიკავოს ასეთი ბურჟუაზიული ნაშთისაგანო. „სოციალიზმს, — ამბობენ ასეთი „მარქსისტები“, — თან მოაქვს მამაკაც-დედაკაცთა შეკავშირების ახალი ფორმა, სახელდობრ თავისუფალი სიყვარული. უახლოვდებიან ერთმანეთს მამაკაცი და დედაკაცი, სცხოვრობენ, სანამ ერთმანეთი მოსწონთ და შორდებიან ერთმანეთს, როცა აღარ მოსწონთ. ერთდებიან შედარებით მოკლე ვადით, არ ქმნიან მტკიცე მეურნეობრივ ფუძეს, მამაკაციც და დედაკაციც თავისუფალია ამ მხრივ. ეს გადასვლაა იმ ფართო საზოგადოებრივობისკენ, რომელიც ცვლის პატარა ობივატელურ კუთხეს, ობივატელურ კუნჭულს, ოჯახურ კერას, დაობებულ ოჯახურ ერთეულს, რომელიც საზოგადოებას ეყოფა, ეცალკეეება“. „ნამდვილი კომუნისტი, საბჭოთა მოქალაქე, — ამბობენ ისინი, — უნდა უფროთხოდეს წყვილათ შეუღლებას და თავისი მოთხოვნების დაკმაყოფილებას

უნდა ცდილობდეს „chandez vos dames“ გზით, როგორც ძველ კადრილში ამბობენ, უნდა არსებობდეს ქმრების, ცოლების, მამების, შვილების ურთიერთობის თავისუფლება ისე, რომ ვერც კი გაარჩიო ვინ ვის და როგორ მოხვდება. ეს არის საზოგადოებრივი მშენებლობა“.

გავერკვიოთ, მივიდეთ მასთან ახლოს.

რას ვიტოვებთ ბურჟუაზიულ შეუღლებიდან და რას ვთვლით სპეციფიურ ბურჟუაზიულად ამ წყვილთა შეუღლებაში?

წყვილისაგან შემდგარ ბურჟუაზიულ შეუღლებებაში ბურჟუაზიული, უარყოფითი და ჩვენთვის აბსოლუტურათ მიუღებელი არის ის უთანასწორობა, რომელიც არსებობს მამაკაცსა და დედაკაცს შორის, აი ბურჟუაზიული ოჯახის საფუძველი, რომელსაც ჩვენ გადაჭრით უარვყოფთ. ბურჟუაზიას აქვს თავისი კანონმდებლობა, თავისი პოლიტიკური წყობილება და სხვ., და ოჯახი ბურჟუაზიულ საზოგადოებაში, იქნება იგი ბანკირის, პროფესორის, წვრილი მოხელის თუ პროლეტარის, ემყარება ბურჟუაზიულ კანონმდებლობას, ბურჟუაზიული კანონმდებლობა კი ევროპის ქვეყნებში ძველი მეფური რუსეთის კანონმდებლობაზე უარესია. აი რას ამბობდა მეფის კანონმდებლობა იმაზე, რასაც მე ოჯახის პოლიტიკურ მხარეს ვუწოდებ: ცოლი ვალდებულია დაემორჩილოს ქმარს, როგორც ოჯახის მეთაურს, იყოს მი-

სი განუსაზღვრელი გამგონე, ყოველგვარათ აამოს მას; მოვალეა უაღრესათ მორჩილი იყოს ქმრის ნებისყოფის; ქმრის სადმე გადასვლის დროს ცოლი მოვალეა გაჰყვეს მას; ცოლს არ შეუძლია ხელი მოჰკიდოს რაიმე სამუშაოს ქმრის სპეციალურ ნება დაურთველათ.

როგორც ხედავთ, აქ წმინდა მონობაა. თუ უფრო კარგათ ჩავუკვირდებით იმას, თუ როგორ შეეძლო მოპყრობოდა ქმარი ცოლს მეფის კანონმდებლობის მიხედვით, დავინახავთ, რომ ქმარს, რომელიც ცოლს თავის საკუთრებად სთვლიდა, შეეძლო ყოველგვარი ძალადობა ეხმარა მის წინააღმდეგ, როცა დამნაშავედ ჩასთვლიდა: ეცემა, დაემშია, დაემწყვდია და სხვა. ცოლს არავითარი უფლება არ ჰქონდა საჩივარი აღედრა ამის შესახებ. თუ ქმარი მოსტეხდა ცოლს ხელს ან თავს გაუტეხდა, ცოლს უფლება ჰქონდა ეჩივლა,—ეს უკვე პროკურორს ეხებოდა. სანამ ასეთი რამ არ მოხდებოდა, ცოლი ვერაფერს გააწყობდა. თუ გამოძიება დაადასტურებდა, რომ ცემას ქმრის მხრივ წამების ხასიათი ჰქონდა, სასამართლოს უფლება ჰქონდა ჩარეულიყო საქმეში. მაგრამ თუ აღვილი ჰქონდა არა წამებას, არამედ მათრახის შემწეობით „ჭკუის სწავლებას“, ეს სრულიათ ჩვეულებრივ და დასაშვებ საქმედ ითვლებოდა. თუ ცოლს სურდა ქმრისაგან წასვლა, სხვაგან დაბინავება, მას არ შეეძლო ასეთი რამ ჩაეღიხა—

ქმარი უბრძანებდა და ცოლს უფლება არ ჰქონდა აერჩია საცხოვრებელი იქ, სადაც მას მოესურვებოდა. თუ ცოლს სურდა ემუშავა, ესწავლა,—ქმარს შეეძლო ყოველივე ეს აეკრძალა. დასავლეთ ევროპის (მაგალითად, საფრანგეთის ბურჟუაზიული რესპუბლიკის) კანონმდებლობა კიდევ უფრო შორს მიდის, ის ყოველსავე ამას ერთ პარაგრაფს უმატებს: თუ ქმარი თავის გუნებაში დარწმუნებულია, რომ ცოლი ღალატობს, მას შეუძლია მოჰკლას იგი. მრავალი იურისტი კითხულობდა: კარგი, მაგრამ თუ ცოლია დარწმუნებული, რომ ქმარი ღალატობს, შეუძლია თუ არა მოჰკლას იგი? არა. ცოლს ამისთვის გზავნიან კატორღაში და სხვ., ქმარს კი ამართლებენ: ის თავის ქონებრივ უფლებას იცავდაო. თუ ცოლი გაკადნიერდა და ქმრის ქონებრივი უფლების წინააღმდეგ წავიდა; ქმარს შეუძლია მოჰკლას—ეს მისი უფლებაა ოჯახში.

ოჯახის ამ პოლიტიკურ წესს, იმას, რომ ოჯახში არის მბრძანებელი, რომ ოჯახი არის არა შეთანხმება, არა შრომითი კავშირი,—ჩვენ ოჯახის ბურჟუაზიულ თვისებად ვთვლით.

როგორ იყო მოწყობილი ბურჟუაზიული ოჯახის სამეურნეო მხარე?

ქმარს ჰქონდა საზოგადოებრივი სამუშაო—პოლიტიკური მოღვაწეობა, სამსახური-თუ ფაბრიკაში მუშაობა, ცოლი-კი ოჯახში საქმიანობდა, ე. ი.

შომწყვედელი იყო ინტერესთა საშინლათ ვიწრო, გამოთაყვანებამდე ვიწრო რკალში: დატვირთული იყო ჭუჭყიანი თეთრეულით, საკმლის მზადებით ჭვარტლიან სამზარეულოში, პატარა ბავშვების მოვლით და სხვ. დატვირთული იყო ყველა ამით ისე, რომ ფიქრიც კი არ შეეძლო თავის განვითარებაზე ან საზოგადო მოღვაწეობაზე. შესანიშნავია ის, რომ ასეთი „ტექტიური“ შეხედულება გაბატონებული იყო ყმების შრომაზე დაყრდნობილ თვით თავად-აზნაურობაშიაც, სადაც დედაკაცს, მოახლე-ქალების საკმარ რიცხვის წყალობით, შეეძლო მამაკაცივით განთავისუფლებულიყო ოჯახური მზრუნველობის ვიწრო რკალიდან. თავად-აზნაურთა წრეშიაც ქალი გათხოვების შემდეგ მონად ხდებოდა. თვით ტოლსტოიც კი, რომელმაც მოგვცა საუცხოვო სურათი თავისუფალი ქალიშვილისა თავად-აზნაურთა წრიდან, ნატაშა როსტოვი, — ეს ლ. ტოლსტოიც კი ამბობს, რომ როცა ნატაშა გათხოვდა, ბავშვის არტახებმა და შესახვევებმა, ჭუჭყიანმა შესახვევებმა, ყველაფერი დაავიწყესო — მას მეტი აღარაფერი მოეთხოვებოდა. ასეთი ოჯახის წინააღმდეგ, ოჯახის, სადაც მამაკაცს მიკუთვნებული აქვს კულტურულნი, პროგრესიული შრომა, ხოლო დედაკაცს — დაქუცმაცებული, უმომჰირნეო, გონების დამაჩლუნგებელი შრომა, ჩვენ პროტესტს ვაცხადებთ, როგორც ბურჟუაზიულის წინააღმდეგ.

მაგრამ, ვაცხადებთ თუ არა ჩვენ პროტესტს წყვილისაგან შემდგარი ოჯახას წინააღმდეგ, როცა ქმარი და ცოლი ამბობენ: ჩვენ გვიყვარს და პატივს ვცემთ ერთმანეთს, ვდებთ ურთიერთთან ხანგრძლივ, მრავალ წლიან კავშირს, სანამ მას არ დაარღვევს განსაკუთრებული რამ, გვინდა ვიცხოვროთ ერთად, გავიყოთ ჭირიც და ლხინიც, დავეხმაროთ ერთმანეთს, გავაჩინოთ და გავზარდოთ შვილები,—აი ეს ბურჟუაზიულია თუ არა?

მე ვფიქრობ, რომ როგორც ეხლა, ისე სოციალისტურ წყობილებაშიაც შეიძლება იყოს ასეთი ოჯახი, შეიძლება იყვნენ ასეთი წყვილები, შეკავშირებულნი მრავალი წლით.

მაგრამ შეიძლება იყოს სხვა პრობებიც—ადამიანებს შეუძლიათ დაუახლოვდნენ და დაშორდნენ ერთმანეთს; ეს დამოკიდებულია შემთხვევაზე და ტემპერამენტზე. ერთმა, ვთქვათ, ჰპოვა მეგობარი მთელი სიცოცხლისთვის, მეორემ ვერ ჰპოვა; ერთს ისეთი ტემპერამენტი და ხასიათი აქვს, რომ იგი დიდ ბედნიერებას გრძნობს, როცა ხანგრძლივად და სერიოზულად შეუკავშირდება ვისმეს, ხოლო მეორე რჩეობს ბრწყინვალე, მაგრამ სწრაფ წარმავალ შეხვედრას, მეგობრების ხშირ ცვლას.

სოციალისტურ საზოგადოებაში შესაძლებელია ერთიც და მეორეც, ხოლო ჩვენი, გარდამავალი პერიოდის, საზოგადოებაში კი—არა.

ჩვენს საზოგადოებაში ოჯახის ერთად-ერთი მართებული და მისაღები ფორმა არის წყვილისაგან შემდგარი და ხანგრძლივად შეკავშირებული ოჯახი.

ჩვენ უნდა ვთქვათ, რომ ისეთი ოჯახი, რომელიც მოკლებულია ბურჟუაზიულ თვისებებს—მამაკაცის მბრძანებლობას და დედაკაცის ოჯახური მეურნეობის უღელქვეშ ყოფას,—ასეთ თვისებებს მოკლებული წყვილისაგან შემდგარი ოჯახი, ხანგრძლივი კავშირი ცხოვრების საერთო მშენებლობისთვის, ბავშვების გაჩენისა და აღზრდისთვის, ერთად-ერთი ფორმაა, რომელიც ჩვენ გვესაჭიროება. და მან, ვისაც სურს ბოლომდე შეასრულოს თავისი მოვალეობა—პოლიტიკური, მუშური და ადამიანური, — უნდა შექმნას სწორედ ასეთი ოჯახი. რატომ?

სოციალისტური წყობილების დროს შეგვიძლია ვთქვათ: საზოგადოებისთვის სულ ერთია, როგორ გიყვართ ერთმანეთი — გიყვარდეთ როგორც გსურდეთ, ბავშები-კი, რომელნიც თქვენ გეყოლებათ, უზრუნველყოფილნი იქნებიან თვით საზოგადოების მიერ. აი რაშია სოციალისტური წყობილების თავისებურება, აი რა შეუძლია მან გითხრათ თქვენ. მნიშვნელობა არა აქვს იმას, როგორ იქცევიან მამები და დედები. დაიბადა ბავშვი — საზოგადოებას მიჰყავს იგი. იმას, ვისაც მშობლიური გრძნობა არ მოეპოვება, შეუძლია ბავშვებზე სრულად არ შეიწყუბონ თავი.

დღეს-კი არ შეგვიძლია ამისი თქმა. დღეს ვერ ვიტყვით: მოქალაქენო, შეკავშირდით და გამრავლდით, ხოლო თქვენს ბავშებზე ჩვენ ვიზრუნებთო. ვერ ვიტყვით ამას. წელს ჩვენი სახელმწიფო, რუსეთის ს. ფ. ს. რესპუბლიკა, ობოლთა შესანახად ხარჯავს 46 მილიონ მანეთს—მნიშვნელოვან ნაწილს ჩვენი ბიუჯეტისას, და ეს მეტათ მძიმე ტვირთად აწვება სახალხო განათლების მთელ საქმეს. ჩვენი საბავშვო სახლები დღესაც ვერ ჩაითვლებიან დაკმაყოფილებულად ეკონომიურის და პედაგოგიურის მხრით და ამავე დროს მრავალი ასი ათასი ბავშვი, იმდენივე, რამდენსაც ჩვენ თავშესაფარი მივეცით, ქუჩებში დარბის, უპატრონო, ნახევრათ გაპირუტყვებულნი, მაგრამ არ შეგვიძლია, არა გვაქვს საშუალება დავიჭიროთ ისინი, მოვაშინაუროთ და გადავაქციოთ ნორმალურ სახელმწიფოებრივ ბავშვებად.

შეგვიძლია თუ არა ასეთ პირობებში ვთქვათ: მოშენდით და გამრავლდით, ბავშებზე-კი ჩვენ ვიზრუნებთო?—არა, არ შეგვიძლია.

რა მნიშვნელობა, რა მიზანი აქვს ისეთ რევოლიუციას, რომელიც დაზიანებს ბავშვთა გაჩენის საქმეს, შეამცირებს ბავშვთა დაბადებას, შეასუსტებს და შეანელებს ადამიანთა ნაკადს? რა იქნება, თუ ბავშვებს მოაკლდებათ კვება, თუ უფრო და უფრო გავრცელდა მუცლის მოშლა, თუ ბავშვთა უპატრონობა სენად გადაიქცევა? რისთვის და ვისთვის არის საჭირო ასეთი რევოლიუცია?

ვინ უნდა იზრუნოს უმთავრესათ მახლობელი წლების განმავლობაში ბავშვთა აღზრდის საქმეზე, ვის დააწვება კისერზე მათი აღზრდის სიმძიმე? — მშობლებს.

საბჭოთა მთავრობა მოვალეა პირდაპირ უთხრას ყველას: მომავალი თაობის, ბავშვთა აღზრდის მოვალეობა ოთხმოცდა ცხრამეტი პროცენტით ეკისრება თვით მშობლებს. რა გამომდინარეობს აქედან? გავიხსენოთ ის, რასაც ვ. ი. ლენინი „ჭიქა წყლის“ თეორიას უწოდებდა. ზოგიერთი მოწინავე ამხანაგები (მათ შორის კომუნისტებიც იყვნენ) ამბობდნენ: ჩვენ ყველაფერი არა ბურჟუაზიული უნდა გვქონდეს. ბურჟუაზიას აქვს სიყვარული — არშეიყობა, ყოველგვარი რომანტიკა, ოჯახის ათასი უმსგავსოება, ერთგულება ურთიერთისადმი, ბავშვები. ჩვენ კი ახალ თვალსაზრისზე ვდგებით. ჩვენ უარვყოფთ სიყვარულის რომანტიულ ღირებულებას, ჩვენ უარვყოფთ ამ მძიმე ბორკილებს. სიყვარული უბრალო რამ არის, ფიზიოლოგიური საგანი, ბუნებისაგან ნაკარნახები, და ჩვენ ისევე ადვილათ შეგვიძლია დავიკმაყოფილოთ სიყვარულით გამოწვეული სურვილები, როგორც წყურვილი ჭიქა წყლის დაღვევით. აი რა არის „ჭიქა წყლის“ თეორია — ღრმა ექსპლოატატორული თეორია, მამაკაცის სივარჯახის თეორია.

თავის თავათ ცხადია, რომ რევოლიუცია ვერ შეურიგდება ვერავითარ სივარჯახს და, მაშასადამე, ვერც მამაკაცის სივარჯახს.

მამაკაცი ტანჯვას არ განიცდის სქესობრივი აქტისაგან. მისთვის ეს მართლაც "ჭიქა წყლის დაღლევაა". დედაკაცს ჭიქა წყლის დაღლევით არა დაუშავდება რა, მაგრამ სქესობრივი აქტისაგან მას ბავშვი უჩნდება. აი სწორედ ეს ბავშვია მთელი საკითხის მთავარი და ცენტრალური ადგილი. მამაკაცის უხეშ-ექსპლოატატორული, უგვანო თვალსაზრისით, მამაკაცი, დაღევს რა ჭიქა წყალს", უცდის—როდის მოუნდება კვლავ დაღლევა, დედაკაცმა-კი უნდა აღზარდოს მთელი რესპუბლიკის ბავშვები. განა შეგვიძლია დავდგეთ იმ თვალთაზრისზე, რომ ბავშვები, რომელთა აღზრდაც არ ძალუძს რესპუბლიკას, დედებმა აღზარდონ? ყველასათვის ცხადია ასეთი აზრის უგუნურება. დედაკაცი ფიზიკურად უფრო სუსტია, მისთვის უფრო ძნელია სამუშაოს შოვნა. ორსულობა და ძუძუს წოვება დედაკაცს ბორკავს და ხელს უშლის. და თუ მთელი ჩვენი რევოლიუციის და ჩვენი ხალხის მომავალს დედაკაცს წამოვიკიდებთ ზურგზე, აშკარაა, ჩვენ, მამაკაცებს, ეს გაიდვერაობად და უგუნურებად უნდა ჩავვეთვალოს. მაშინ მთელი ჩვენი მონაპოვარი ჰაერში იქნება ჩამოკიდებული, ვინაიდან სახელმწიფოს არ ძალუძს უზრუნველყოს ყველა ბავშვი.

ვის უნდა ეკისრებოდეს ბავშვებისთვის ზრუნვა? დედას და მამას. ბავშვის აღსაზრდელად და ფეხზე დასაყენებლად საჭიროა სულ ცოტა 15 წელიწადი.

შაშასადაძმე, წყვილის შეუღლება უნდა იყოს ხან-
გრძლივი. როგორც მოსკოვის „სალამოს გაზეთი“
იუწყება, რადიოთი გადაუციათ ჩემი მოხსენება, სა-
დაც მე ამავე საგანზე ვლაპარაკობდი. რომელიღაც
მუშკორს ვერ გაუგია საქმე და კითხულობდა თურ-
მე—რა არის ეს წყვილისაგან შემდგარი შეუღლე-
ბაო? რაღა თქმა უნდა, შეუღლება უნდა ხდებოდეს
ორი პირის შორის: ცხადია, ერთი ადამიანი ვერ შე-
უღლდება, სამი კიდევ საჭიროზე მეტია. მიკვირს,
ჟურნალისტი არ შეეცადა ასეთი უაზრო გაუგებ-
რობის განმარტებას. რა თქმა უნდა, ხდება შეუღ-
ლება სამ პირს შორისაც—ეს არის მრავალცოლიანო-
ბა და მრავალქმრიანობა, უწესრიგო სქესობრივი
კავშირი და სხვ. ჩვენ ვიცით, რა არის ხანგრძლი-
ვი წყვილი შეუღლება: როცა კაცი და ქალი ხელს
აძლევენ და ეუბნებიან ერთმანეთს: რადგან ჩვენ
ერთმანეთი გვიყვარს, პირობას ვდებთ, ვიყოთ ხან-
გრძლივ კავშირში, რათა აღვზარდოთ ჩვენი შვი-
ლებიო, —ეს არის ხანგრძლივი წყვილი კავშირი.
ახლო მომავლისთვის ეს ერთად-ერთი ფორმაა შე-
უღლებებისა, რომელიც უზრუნველყოფს ჩვენი ხალხის
აყვავების საქმეს. ამას ვერსად გავექცევით.

მაგრამ თუ ვამბობთ, რომ ცუდი კომუნისტია,
ცუდი საბჭოთა მოქალაქეა, ცუდი მშენებელია ის,
ვინც „ყვავილიდან ყვავილზე დაფრინავს“ და არ
ზრუნავს მომავალ თაობაზე, —ასეთ კომუნისტზე

შორს არც ის იქნება წასული, რომელიც, ისარგებლებს რა ისეთი წესით, რაზედაც აქ პარტიის სახელით ვლაპარაკობ, პირს ბურჟუაზიულ შეუღლები-საკენ იბრუნებს.

გხვდება ზოგჯერ ისეთი საბჭოთა მოქალაქე და კომუნისტი, რომელიც ამბობს: მე არ წამოვეგებივარ ამ ანკესს; მე მყავს ცოლი, ბავშვები და შემიძლია ვიამაყო, რომ ამ მხრივ ვასრულებ ჩემს მოვალეობასო. ხოლო თუ ჩაუკვირდება მის ოჯახურ მდგომარეობას, დაინახავ, რომ თვითონ ის საზოგადოებრივ ცხოვრებას მისდევს, ცოლი კი ოჯახურ საქმეებში იღრჩვება. ეს არავითარ შემთხვევაში არ ჩაითვლება მართებული ოჯახის ფორმად. მამაკაცი პარტივს უნდა სცემდეს თავის ცოლს, უნდა ზრუნავდეს იმაზე, რომ მასში საზოგადოებრივი ადამიანი აღზარდოს. ამიტომ **ჩვენი** ოჯახი ისე უნდა მოეწყოს, რომ მასში საზოგადოებრივი და ოჯახური მოვალეობა ცოტათ თუ ბევრათ თანასწორათ იყოს განაწილებული. მე ასეთ შემთხვევებში მეკითხებოდენ: მაშ, აკვანი უნდა ვარწოთო? დააღ, უნდა ვარწოთ! თუ ამხანაგთან მიველ და დავინახე, რომ მამაკაცი, რომლის გულმკერდი წვერს დაუფარავს, აკვანს არწევს, ხოლო მისი ცოლი კრებაზე წასულა ან სწავლობს, — რა უნდა ვთქვა? მივალ და მაგრა ჩამოვართმევ ხელს, როგორც პარტიოსან ლენინელს. სწორედ ასეთი შეუღლება, სადაც ადგილი არა აქვს მამაკა-

ღვის და დედაკაცის განსხვავებას, სადაც თანასწო-
რათ არის განაწილებული მოვალეობა, უნდა ვსცნოთ
ჩვენი იდეალის შესაფერ შვეულლებად. ამას კიდევ
დავუბრუნდები, როცა ქალთა ყოფა-ცხოვრებაზე მე-
ქნება ლაპარაკი და მაშინ ერთხელ კიდევ ხაზგას-
მით აღვნიშნავ ლენინიდან ამონაწერებით, რომ ეს
არის ერთად-ერთი სწორი, ჭეშმარიტ-მარქსისტუ-
ლი გადაწყვეტა ოჯახის საკითხის. ეხლა კი უნდა
ვადავიღე ოჯახის საკითხთან დაკავშირებულ ზო-
გიერთ სხვა პრობლემებზე.

ჰორწინების და განჰორწინების ახალი კანონი

მეტყვით: თქვენ ზრუნავთ ოჯახის სიმტკიცეზე,
მაგრამ განა თვით თქვენ არ მიიღეთ საბოლოოთ
სრულიად საკავშირო ცენტრალური აღმასკომის სე-
სიაზე, სადაც კამათიც კი გაიმართა, კანონი ფაქ-
ტიური ქორწინების და განქორწინების შესახებ? განა
თქვენ მიერ აღიარებული თავისუფალი განქორწი-
ნების უფლება ძირს არ გამოუთხრის ოჯახს? თვით
თქვენ იჩინთ წინააღმდეგობასო.

იუსტიციის სახალხო კომისარიატის და მასთან
ერთად ჩვენი ხელისუფლების, ჩვენი მთავრობის პო-
ლიტიკის ყველაზე უფრო მოსწრებული და მოხერ-
ხებული კრიტიკა მოგვცა დემიან ბედნიმ თავის
მშვენიერ წიგნაკში „მოკრძალებით და... არა
დიდი ხნით, ანუ საბჭოთა ქორწინება“.

მე მოვიყვან ნაწყვეტს ამ წიგნაკიდან (ეს არც
ისე მოსაწყენი იქნება, რადგან დემიან ბედნი კარ-
გათ სწერს). ეს ყველაზე უფრო მახვილია იმიდან,
რაც ამ საკითხის ირგვლივ ითქვა:

წინ გაექანა იუსტსახკომი,
და აცხობს ნამცხვრებს უფუარ ცომიდან,
სიმემარცხენემ გაიტაცა ის,
და ეკლიანი გზა დაივიწყა,
დაივიწყა, რომ არ შეიძლება
აახტე მალლა „ზოგიერთ ადგილს“.
შესაძლებლობას საზღვარიც კი აქვს,
შორს ალისფერი სათვალეები,
და შეამცირეთ ეს ნახტომები.
მეტი სიფრთხილე...

არ ჩაუკვირდი, თუ რაზე ზიხარ,—
ჭირს შეეყრები!

ჩვენ ეს ახალი, კანონი ქორწინების და ოჯახისა,
არ ვიცით, რომელ საუკუნეში გამოგვადგება.

დანაშაული მისი ის არის,
რომ ის სრულიად მოგონილია,
და მის შემომქმედთ დავიწყებით
სიმტკიცე სოფლურ ყოფბ-ცხოვრების:
რომ ამ ცხოვრებას ადგილიდან
ასე იოლათ ველარა დავსძრავთ.

ეს სახუმარო არაა—

უშედეგოთ თავს ნუ შევაკლავთ.
სოფელთან კავშირს ველარ დაიჭერ,
თუ გვერდს აუხვევ მის ჩვეულებებს.
ქალაქად—საბჭოთა ზნე-ჩვეულებათ,
ქალაქად—წითელი ალღუმებია,
ქალაქად—მალალი ესტრადებია,
ქალაქად—საკანონმდებლო ლაყბობათ.

ქალაქად—ბზინავს, ბრწყინავს ცხოვრება.

და სოფლად კი?—

ობლობა,

შურიან-მტრობაა,

ბინძურობა,

უგნურობაა,,

მას არ ძალუძს დასთვალოს რამდენი დღეა კვირაში?

ჰოი—ნუ თუ ასეა სინამდვილეში?

ვიქნებით ჩვენ უგნურნი, და დავრჩებით ასეთი,

თუ ჩვენ სოფლის ცხოვრებას,

მის წესებს და სიტუარფეს, სიმკაცრეს წყობისას,

ას წლობით გამოჰყედილს,

ღრმად თუ არ ჩავუკვირდით:

შეგვარყოთ აჩქარებით ჩვენ იგი წყობა,

ბოლო არ მივსცეთ სამაგიერო მას

დასაყრდენი...

აბა მითხარით, რომელ წყაროდან

ამოიკითხეთ

ეს საოცარი, მავნე ერესი?

გლეხის ცხოვრება—წესებზეა მთლად აგებული.

გაჰყავს მას რიგათ ხნულები,

თუ სთესს, თუ მკის, თუ პურს ლეწს,

ან თუ ცულსა სცემს გამხმარ ხეს,

გუთანს აწყობს, თუ ხარს აჰმევს,

ან თუ ბრძნობს ბედზე სიმწვავეთ,

შვილს ცოლს რთავს, ან თუ ათხოვებს,—

ყველაფერს შვრება წესის მიხედვით!

* * *

იცოდეთ ძმებო, იუსტსახკომიდან,

გლეხი—როდია კომბოსტო,

ის ჭინჭარი კი არაა—უდაბნოთ ზრდილი;

რომ მენ რაც გსურდეს ის უყო.
არ დაგვისუსხოს ჩვენ ამ ჭინჭარმა ხელები.
არ დაგეკარგოთ პერსპექტივები!
გლები უკვეთავს ბოქლომს ბელლისთვის:
ქურდს პასუხს გასცემს შეუპოვარად გატენისათვის
და თვის საქმეებს ანასკვებს იგი
ნამდვილი მტკიცე, გლებური ნასკვით.
შვილს აქორწინებს - რძალსაც კარგს ითხოვს.
ქორწილი უნდა იყოს „ნამდვილი“,
და სმა-ჭამა კი რიგიანი,
ხომ ყველა სჭამდა,
ხომ ეშმაკეულს არ უკუროთხია,
ხომ კუდიანსაც არ დაუსუსხავს
— ის აბანოში.

და თუ არ არის, ვით წინა დროში,
ძველი წესები და მასთან მღვდელი,
მაშ, თვითონ საბჭომ ჩასჭიდოს ხელი.
მასხარობა იყოს თუ გინდ ხატები!
საქმე ისაა—ჭქრება „იჭვები“—
რომ შეუღლება ხდება „კანონით“.
ხოლო კანონი—რკინის მუხრუჭი,
უნდა სალტავდეს ჩასახულ ოჯახს.

— „ქალიშვილს იმისათვის ხომ არ ვათხოვებ,
რომ მის ქმარს მხოლოდ ერთ ღამეს ყავდეს,
ხოლო დილას კი, მისი ბალიშით
თავის მამისკენ გზას გამოუდგეს!

გლების ბუნებას ვერ ეგუება,
— „ოჯახი უკვე ქარს მიაქვს.
ერთი შებერვით იგი ინგრევა.

წყვეული იყოს ეს იოლი განქორწინება!
კანონს ჩვენ უნდა ისევ მივცსცეთ სიმტკიცე,
თორემ მივედით უგზურობამდე:

გავედევნე რა, ქალთა კაბის კუდა,
ყოველ ბუჩქის ძირს დაიქორწინებ.
მოქალაქე ბაყაყს, მოქალაქე კუს,
ვულოცავთ „შეუღლებას ფაქტიურს.“
გლებს რა საერთო აქვს ასეთ კანონთან:

— „დავაქორწინებ შვილებს მამა ანტონთან!“

როგორც ხედავთ, დემიან ბედნის აზრით, ჩვენ თურმე გლებობას პირს ეკლესიისაკენ ვაქნევინებთ. მაგრამ, თუ ჩაუკვირდებით, დავინახავთ, რომ დემიან ბედნი, მიუხედავად მთელი თავისი ნიჭისა და გონიერების, მიზანს ასცდა. ის ამბობს: გლებს სურს ქორწინება ნამდვილი იყოს, სურს დაქორწინდეს „მამა“ ანტონთანო. ინებეთ და დაქორწინდით! არავის აუკრძალავს მამა ანტონთან ქორწინება. გსურთ იმღეროთ საქორწინო სიმღერები, გსურთ, რომ დედოფალს წყალი აპკურონ, გინდათ, რომ მისი მეგობარი ქალები გულამოსკვნით ქვითინებდენ, გინდათ, რომ ქმარმა სიმბოლიურათ შემოჰკრას საცოლოს მხარზე — კეთილი ინებეთ, აკრძალული არ არის, თუმცა, თუ სიმართლე გსურთ, არ მესმის, რატომ არის ვერესაევი აღტაცებული ისეთი ქორწინებით, რომელიც სიმბოლოა ქალწულის სხვა ოჯახის მონობაში გაცემის და არავითარ სილამაზეს არ წარმოადგენს.

რა განსხვავებაა ახალსა და ძველს კანონს შორის?

ის განსხვავება, რომ თუ უწინ ქალიშვილი მივიდოდა მოსამართლესთან და ეტყოდა: ამა და ამ

ვაჟისაგან ბავშვი მეყოლა და მსურს აღზარდოსო, და დახმარებას მოითხოვდა ამ ბავშვის აღსაზრდელად, სახალხო მოსამართლეს უნდა ეკითხა: მმაჩში *) გატარებული ხართ, რეგისტრაციის ქალაქი გაქვთო. თუ ქალიშვილი უპასუხებდა—არაო, მოსამართლე ეტყოდა: თუ მაჩში გატარების შესახებ ქალაქი არა გაქვთ, მიბრძანდით, სადაც გნებავდეთ, ჩვენ ასეთ შეუღლებას არ ვცნობთო.

ეხლა კი მოსამართლე ჰკითხავს: შეგიძლია დაამტკიცო, რომ იმ ყმაწვილს ფაქტიური კავშირი ჰქონდა შენთანო, და თუ ქალი ეტყვის: დიალ, მთელმა სოფელმა იცის, რომ მე მასთან ვცხოვრობო, მორჩა—იხადე ალიმენტები.

მაშასადამე, ახალი კანონი არ აბრკოლებს ცერემონიალს, არ ეწინააღმდეგება ქორწინების და შეუღლების ამა თუ იმ წესს ჩვენთვის მნიშვნელობა არა აქვს დიდ თუ პატარა ცერემონიალს. ჩვენ ვამბობთ: თუმცა შენ კანონის მიხედვით არ დაქორწინებულხარ, მაგრამ თუ ბავშვი გყავს—არჩინე იგი, არ გაბედო მიუგდო ის მოტყუებულ დედას. ჩვენ ვამბობთ: როგორც უნდა იყოს ქორწინების ფორმები, თუ ქალს ბავშვი ეყოლება, ეს ბავშვი უნდა არჩინოს მან, ვინც მისი მამაა. მაკვირვებს, როგორ ეერ გაიგო დემიან ბუდნიმ ეს. ჩვენ რომ ეს კანონი

*) მოქალაქობრივი მდგომარეობის აქტების ჩამწერი მმართველობა.

არ მიგველო, მაშინ, ბავშვი, რომელმაც სინათლე იხილა, ყოველად უდანაშაულო და სხვა ბავშვებთან ყველაფრით თანასწორი, მაგრამ „მმაჩ“-ში არ გატარებული, დაკისრებული იქნებოდა მარტო დედის კისერზე, „მმაჩ“-ში გატარებული კი—მამის კისერზედაც.

პრივილეგიური „კანონიერი“ ბავშვები და უპრივილეგიო „უკანონო“ ბავშვები—განა შეიძლება შეურიგდეს ამას მუშური აზრი? განა შეგვიძლია შევიწყნაროთ ასეთი რამ? არასოდეს. ამიტომ, როგორიც უნდა ყოფილიყო კამათი სრ. საკავშირო ცენტრ. აღმ. კომიტეტში, მას აუცილებლათ უნდა დაედგინა, რომ ფაქტიურ შეუღლებით დაბადებულ ბავშვსაც ყოველგვარი უფლება აქვს, რომ მასზე უნდა იზრუნოს დედამაც და მამამაც. აი მხოლოდ ამას ამბობს კანონი.

დემიან ბედნი, სამწუხაროთ, უფრო შორს მიდის—„ჩვენ ამ კანონს სიმტკიცე უნდა მივუმატოთ“. რა სიმტკიცე? ბატონყმური სიმტკიცე? რა კი ქალს გადაეკიდე, ან ქალი გათხოვდა—მორჩა, უნდა ითმინო ყველაფერი. თქვენ ერთმანეთი მოგბეზრდათ, არ შეგიძლიათ ერთად ყოფნა, ჯოჯოხეთად გადაგექცათ ერთად კხოვრება—მაინც იარეთ ერთ უღელ ქვეშ ეს ხომ ქრისტიანული ასკეტიზმია, ეს ხომ ზომას გადასული მოთმინებაა, უაზრო თავმდაბლობა. ჩვენთვის ეს მიუღებელია. ჩვენ მიგვაჩნია,

რომ მამაკაციც და დედაკაციც თავი სუფალი უნდა იყოს თავისი ბედის გადაწყვეტაში. თუ შენ შეუღლდი, მაგრამ ეს შეუღლება სასურველი არ გამოდგა, აღარ მოგწონს, აღარ გიზიდავს,—სულ ერთია, მამაკაცი ხარ თუ დედაკაცი,—შენი მოვალეობაა უარი სთქვა ამ შეუღლებაზე და შეინარჩუნო ის ცოცხალი ძალა, რომელიც იღუპება-ინთქება ამ შეუღლებაში, წყლულდება მასში.

თუ უკვე შეუღლებული დედაკაცი ან მამაკაცი შეხვდა სხვა მამაკაცს ან დედაკაცს, რომელმაც მისი გული დაიპყრო, რომელზედაც შეუძლია სთქვას: აი, ამასთან ვპოვებ დიდ ბედნიერებას, შევქნი ნამდვილ მშრომელ ოჯახს, მაგრამ ამას ხელს უშლის ჩემი წინანდელი შეცდომაო,—განა შეგიძლიათ გადაუდგეთ ამას გზაზე? ეს უანგარიშობა იქნებოდა, მწუხარების გაძლიერება, ადამიანის ცოცხალი ძალების გაფლანგვა.

ჩვენ ვამბობთ: როგორც მამაკაცს, ისე დედაკაცს განქორწინების უფლება აქვს. თუ ამ უფლებით ბოროტათ სარგებლობენ თვალთმაქცნი, მაშინ, გარდა კანონისა, ამას უნდა ებრძოლოს თვით საზოგადოებრივი აზრიც. სავსებით ცხადია, რომ ისეთი შემთხვევა, როდესაც შრომითი ცოლ-ქმრული კავშირი უნდა დაირღვეს, იშვიათი მოვლენაა,—შეიძლება ასეთი რამ ადამიანს შეემთხვეს მთელს თავის სიცოცხლეში ერთხელ ან ორჯერ, თუ მთლათ უბედურია იგი.

შეიძლება მოხდეს, რომ თქვენ პირველათ შეხვდით ისეთ ადამიანს, რომელთანაც შეუძლებელია ფეხაწყობით სიარული, ხოლო შემდეგ კი შეხვდით ისეთ ადამიანს, რომელთანაც გაცილებით უკეთესათ შეგიძლიათ მოაწყოთ ცხოვრება. მაგრამ, თუ თქვენს წინაშე დგას ადამიანი (ვაჟი თუ ქალი), რომელიც სიამაყით გეუბნებათ, რომ წელს მეოთხეთ განვქორწინდიო, რას იტყვით ამაზე? საზოგადოებრივი წესით ეს სასტიკათ უნდა გაიკიცხოს. ეს ერთგვარი დანაშაულია, დანაშაული, რომელსაც კანონი დევნას ვერ დაუწყებს, მაგრამ რომელიც მასხარათ აგდებაა ამავე კანონის, მახლობლის მოტყუება, გარყვნილება, სქესობრივი ლტოლვის სილაღე. ეს უდიდესი სისაძაგლეა და საჭიროა, რომ საზოგადოებრივი აზრიც ასე უყურებდეს მას. სულ ერთია, რომელმა პასუხისმგებელმა მუშაკმაც არ უნდა ჩაიდინოს ეს, ჩვენ უნდა გავკიცხოთ იგი საზოგადოებრივად, ზიზღი გამოუტყხადოთ: ვინც ასე იქცევა, ის სცილდება იმ ნორმალურ, საღ ხაზს, რომელსაც ატარებს საბჭოთა ხელისუფლება და კომუნისტური პარტია.

ადამიანს, რომელმაც შეუძლებას ორჯერ მიმართა, ამომწურავი პასუხი უნდა ჰქონდეს თავის გასამართლებლად სინიღისის წინაშე, მას ყოველ წუთში უნდა შეეძლოს დაამტკიცოს, რომ სხვაგვარათ არ შეეძლო მოქცეულიყო. ვინც ამ შემთხვევაში თვალთმაქცობს, ის ცხოვრების განმანადგურებელია და

არა აღმშენებელი, ის კონტრრევოლუციონერია, არა პოლიტიკური, არა მეურნეობრივი, არამედ ყოფა-ცხოვრებითი კონტრ-რევოლუციონერი. თვითონ დამრღვევი ელემენტია და სხვებსაც პარაზიტული ცხოვრების მაგალითს აძლევს.

ეს უნდა მივიღოთ საერთო საზომად ასეთი მოქმედების განსჯის დროს. კანონი საზღვარს ვერ დასდებს, იგი ვერ იტყვის, მაგ., რომ ორჯელ შეიძლება განშორება და სამჯერ არაო—ასეთი საზომის შემოღება არ შეიძლება. ეს თვითეული ადამიანის სინიღისის საქმეა. მაგრამ ბავშვები არ უნდა იტანჯებოდნენ ამის გამო. თუ გაეყარე ცოლს, ხოლო ბავშვი გყავს, უნდა არჩინო კიდევ იგი. ჩვენ საკანონმდებლო წესით ყველაფერს ვაკეთებთ იმისათვის, რომ ყოველ შემთხვევაში ასეთმა იოლმა გაყრა-განშორებამ გავლენა არ იქონიოს ბავშვების ბედზე.

დედაკაცის ყოფა-ცხოვრებითი მდგომარეობა

ჩვენი ოჯახური ურთიერთობის მცირე ანალიზის შემდეგ გადავდივარ დედაკაცის ყოფა-ცხოვრებით მდგომარეობაზე. ეს საკითხები დაკავშირებულნი არიან ერთმანეთთან. მაგრამ საჭიროა მრავალჯერ განმეორება იმის, რასაც ამის შესახებ ლენინი ამბობდა, ვინაიდან ახალი წესები ჩვენ ჯერ კიდევ ვერ შეგვიტანია ჩვენს პირად ცხოვრებაში. აი რას ამბობდა ლენინი:

„დედამიწაზე არც ერთ მოწინავე ბურჟუაზიულ რესპუბლიკაში არც ერთ დემოკრატიულ პარტიას მრავალი ათეული წლებას განმავლობაში არ გაუკეთებია ის, რაც ჩვენ ჩვენი ხელისუფლების პირველ წლებში გავაკეთეთ (ეს იყო თქმული 1919 წ). ჩვენ ჭეშმარიტად ქვა-ქვაზე არ დაგვიტოვებია იმ საზიზღარი კანონებიდან, რომლებიც ეხებოდნენ ქალთა არათანასწორუფლებიანობას, განქორწინების სიძნელეს, მის საზიზღარ ფორმალობას, ქორწინების გარეშე დაბადებულ ბავშვთა არ ცნობას, მათი მამების ძებნას და სხვას და რომელთა ნაშთებიც, ბურჟუაზიის და კაპიტალიზმის სამარცხვინოდ, მრავლათ მოიპოვებიან ყველა „განათლებულ“ ქვეყანაში. ჩვენ ათასჯერ მეტად უფლება გვაქვს ვიამაყოთ იმით, რაც გავაკეთეთ ამ სფეროში. მაგრამ, რაც უფრო კარგათ გავსწმინდეთ ნიადაგი ძველი ბურჟუაზიული კანონებისა და დაწესებულებების ნანგრევებისაგან, მით უფრო ნათელა გახდა ჩვენთვის, რომ ეს მხოლოდ ნიადაგის მომზადებაა შენობის ასაგებად და არა თვით შენობის აგება.“

რას ნიშნავს ეს? მართალია თუ არა ლენინი? მართალია. ჩვენი კანონმდებლობა ყველაზე უფრო საკეთილთა დედაკაცისთვის მთელ დედამიწაზე და ჩვენ ველარაფერს მივუმატებთ ამ კანონმდებლობას იმისთვის, რომ დედაკაცი—ჩვენი და, ჩვენი მეგობარი—ჩვენი თანატოლი გახდეს. დედაკაცი გა-

ვათანასწორეთ მამაკაცთან და მივანიჭეთ მას ყველა პოლიტიკური უფლება; მივანიჭეთ განქორწინების უფლება, მივანიჭეთ საზიაროთ ქონების შეძენის უფლება, უფლება გვარის არჩევის, ბინის არჩევის, შრომის არჩევის; ჩვენ მივანიჭეთ დედაკაცს ყველა ის უფლება, რაც მამაკაცს აქვს.

მაგრამ ყველაფერია ეს? საკმაოა ეს? არა, იმიტომ რომ ეს უფლებები მხოლოდ პოლიტიკურ სფეროშია აღიარებული; ხოლო ოჯახი, როგორც უკვე ვთქვი, არა მარტო პოლიტიკური დაწესებულებაა, ბურჟუაზიის მიერ ქმრის გასაბატონებლად აღიარებული, არამედ ეკონომიური დაწესებულებაც. ლენინმა იცოდა ეს, იგი ამბობდა:

„დედაკაცი, მიუხედავად ყოველგვარი განმათავისუფლებელი კანონისა, კვლავ რჩება ოჯახის მონად, რადგან მას ტვირთათ აწევს, აღრჩობს, აჩლუნგებს, ამცირებს ოჯახის წვრილმანი საქმე, რომლის გამოც იგი მიჯაჭულია სამზარეულოზე, საბავშვო ოთახზე, რომელიც ნთქავს მის შრომას ველურ-უნაყოფო, წვრილმან, ნერვიულ, დამაჩლუნგებელ, დამაუძღურებელ სამუშაოთი“.

მაშასადამე, ჩვენი აზოცანა—მოვსპოთ ოჯახური მეურნეობა. როგორ შეიძლება მოისპოს ოჯახური მეურნეობა? როგორ შეიძლება განვათავისუფლოთ მრავალი მილიონი მეოჯახე ქალი, მოვაშოროთ იგი ოჯახის კერას, ქვაბებს და ქოთნებს?

ნამდვილი, სრული, საბოლოო განთავისუფლება არის ყოფა-ცხოვრების სოციალიზაცია, — ის გზა, რომელზედაც ჩვენ ვდგებით ნელ-ნელა და თანდათან, რისთვისაც შეძლების დაგვარათ ვაწყობთ საზოგადოებრივ სამრეცხველოებს, საზოგადოებრივ კვებას, საზოგადოებრივ აღზრდას ბავშვებისას. თუ ჩვენ ვამბობთ: აღზარდე შენი ბავშვები! — ამასთანავე ვამბობთ: სახელმწიფო იმდენად, რამდენადაც მისი სახსრები გაიზრდება, ხელს გამოგიწვდის და დაგეხმარება უფრო და უფრო მეტად.

ჩვენ ვიცით, ორთქლის სამრეცხველოებთან შედარებით, რამდენი დრო იკარგება უქმად ოჯახში რეცხვის დროს. კაცობრიობა უზომოდ დროს ჰკარგავს მძიმე და დამაჩლუნგებელ სამუშაოზე, მაშინ, როცა მისი შესრულება მცირე ორგანიზაციაქმნილი შრომით შეიძლება.

ჯერ-ჯერობით, რა თქმა უნდა, საზოგადოებრივად „ოჯახური“ შრომის მოწყობა შეგვიძლია მხოლოდ აქა-იქ, დიდ ქალაქებში. ერთბაშად არ ძალგვიძს მისი გავრცელება მთელი რუსეთის ქოხებიან სოფლებზე, მაგრამ თანდათან ამასაც მოვახერხებთ. ჩვენ ვერ შევურიგდებით პატარა გამურულ სამზარეულოებს ოჯახის 5-6 სულისათვის, რადგან კარგათ ვიცით, რომ იმავე ფულით, იმავე შრომით შეიძლება ადამიანმა მიიღოს მშვენიერი, სალი, გემრიელი საჭმელი საზოგადოებრივ სასადილოებსა და

სამხარეულოებში, სადაც იქნება კარგი მოწყობი-
ლება, მუსიკა, გაზეთები, ჭადრაკი, სადაც მართლაც
განიცდის ადამიანი შვებას და დასვენებას. ყოველი-
ვე ამის მოცემა შეიძლება იმავე სახსრით, რაც
იხარჯება უგემურ შინაურ „ბორშ“-ზე. რომლის
ყოველ კოვზთან მრავალი ჩვენგანი ამ ჟამათ ნთქავს
დედაკაცის თავისუფლებას, ღირსებას, მომავალს.

ერთბაშათ ამის შეცვლა არ შეგვიძლია, მაგრამ
ჩვენ უნდა დავადგეთ საზოგადოებრივ სასაღილოებ-
ზე გადასასვლელ ხაზს.

ეს ეხება ბავშვების აღზრდასაც. ჩვენ არ უარ-
ყვით დედის უფლებას ბავშვის აღზრდისა და
კვების საქმეში, მაგრამ ჩვენ ვალდებულნი ვართ
რაც შეიძლება მალე მივეშველოთ მას, ვინაიდან
პედაგოგმა, მცოდნე ადამიანმა, რომელსაც სპეცია-
ლური ცოდნა აქვს ბავშვების აღზრდის საქმეში,
ხელი უნდა მოჰკიდოს ამ საქმეს. დედობა და მამო-
ბა უფრო ადვილია, ვიდრე ბავშვის აღზრდა—აღ-
ზრდა რთული საქმეა, და შინაური აღზრდის ნაცვ-
ლად უნდა შევქნათ წესიერათ მოწყობილი ყრმათა
სახლები, წესიერათ მოწყობილი საბავშვო ბაღები,
წესიერათ დაყენებული საზოგადოებრივი განათლება.

ჩვენ მხოლოდ თანდათან მივალწევთ ამას. ჯერ-
ჯერობით კი უნდა დაჯერდეთ იმ სახსრებს, რაც
მოგვეპოება და გავაკეთოთ ის, რის გაკეთებაც ამ
სახსრებით შეგვიძლია.

რის გაკეთება შეიძლება ეხლა, რომ მცირედით მაინც განვათავისუფლოთ დედაქაცი ოჯახური მონობიდან? ვეცადოთ მივალწიოთ იმას, რომ მამაკაცი კეთილსინდისიერათ ექცეოდეს დედაქაცს, რომ იგი არ ცდილობდეს წამოაჯდეს დედაქაცს კისერზე, სული ამოართოს ოჯახური საქმეებით, თითონ კითავისუფალი იყოს, იმუშაოს მასთან ერთად მეგობრულათ, თანხმობით, და პატავისცემით მოეპყრას დედაქაცის უფლებას და მომავალს.

ახალგაზრდობა და ხულიგნობა

ეხლა გადავალ ახალგაზრდობაზე, მის მდგომარეობასა და ყოფა-ცხოვრებაზე. ეს უდიდესი მნიშვნელობის საკითხია. ახალგაზრდობა ადამიანთა ის ლაშქარია, რომელიც უშუალოდ ჩვენ შესაცვლელად მოდის, და ჩვენ უნდა ვიცოდეთ, ყოფა-ცხოვრების რა პირობებშია იგი ჩაყენებული. არ შევხები სწავლების პრობლემებს, პედაგოგიურ პრობლემებს, ამასთან არ შევხები არა იმიტომ, თითქო ისინი ყურადღების ღირსათ არ მიმაჩნდეს, არა იმიტომ, თითქო ისინი ინტერეს მოკლებული იყონ, ან არა იმიტომ, თითქოს ნაკლებ ვიცნობდეთ ამ პრობლემებს; პირიქით, სწორედ იმიტომ, რომ ყველა ეს პრობლემა მეტათ ღირსშესანიშნავია, მეტად საინტერესო და მეც კარგად ვიცნობ მათ, შეუძლებლათ მიმაჩნია ყოფა-ცხოვრების საკითხთა საერთო გად-

მოცემის დროს გაკვრით შევებო ჩვენი სწავლების საკითხს. ეს სპეციალური საკითხია, რომელიც ცალკე განხილვას მოითხოვს.

მე თვალყურს ვადევნებ კომკავშირელთა ცხოვრებას, ვსწავლობ მას ჩვენი ბეჭდვითი სიტყვით, „კომსომოლსკაია პრავდა“-თი, რომელიც ძლიერ კარგათ ასახავს ჩვენი ახალგაზრდობის ცხოვრებას, ისეთი თხზულებებით, როგორიც არის კრებული „ყოფა-ცხოვრება და ახალგაზრდობა“, რომლის წაკითხვას ყველას ვურჩევ, და ბევრი და დიდი ნაკლი შემიმჩნევია ჩვენი ახალგაზრდობის ცხოვრებაში. დიახ, მრავალი დეფექტი შემიმჩნევია იქ, განსაკუთრებით ჩვენ დარაზმულ ახალგაზრდობაში, ჩვენს მილიონნახევრიან კომკავშირში, რომელიც გარდა იმისა, რომ ახალგაზრდობას ავანგარდია, უდიდეს გავლენასაც ახდენს ამ ახალგაზრდობის ყოფა-ცხოვრებაზე. მე ბუნხარინთან ერთად არა ერთხელ მიმითითებია იმაზე, რომ ჩვენ კომკავშირს და მთელ ახალგაზრდობას ემჩნევა რომანტიული თავაშვებულება. არსებობს ისეთი შეხედულება, თითქო სასწავლო, საფაბრიკო შრომა, რომელიც დღითი-დღე უფრო და უფრო გვიკაკუნებს კარებს, არ არის „ნამდვილი რევოლუციონერის“ ყურადღების ღირსი. შემჩნეულია უაღრესი დაუდევრობა ბინისა და ტანისამოსის სისუფთავისადმი, ადამიანთა ურთიერთობისადმი, „ბოლსიაკური“ მიდგომა ყველაფრისადმი: ჩვენ, რევოლუცი-

ციონერებს, არ შეგვეფეროს დავემსგავსოთ ამ მხრივ დასავლეთ ევროპის მეშჩანურ ახალგაზრდობას. ჩვენ ხომ ქულის დახურვაც არ ვიცით წესიერათ, უსათუოთ ყურზე უნდა გადავიგდოთ, და ყველა ამის გამო ჩვენში ქცევა და მიხვრა-მოხვრაც განსაკუთრებულია, არა მიმზიდველი. მე ბუხარინთან ერთად აღმინიშნავს, რომ ეს უდიდესი შეცდომაა, რომ ამის დაშვება იმ ხანებში კიდევ შეიძლებოდა, როცა ვანგრევდით, დღეს კი ყოვლად მიუღებელია, დღეს, როცა ვაშენებთ, როცა გვჭირია უაღრესი სისწორე, უაღრესი წესიერება. „ბოსიაკ-რომანტიკოსს“ არ უყვარს ასეთი სისწორე, მას ეზიზღება „გერმანული წესიერება“. „ჩვენ რევოლიუციონურ-სლავურ ბუნებას არ უყვარს ყოველივე ეს“. ჩვენ კი მოვითხოვთ წესიერებას, ანგარიშიანობა-დამზოგველობას ჯანმრთელობის მიმართ, დროს მიმართ, ურთიერთობაში.

სწორ-ზომიერება, დისციპლინა, საქმიანობა, — არას ვაყენებთ ჩვენ პირველ რიგში. ეს რევოლიუციის მოთხოვნილებაა აღმშენებლობის ხანაში. ამაზე მივაქცევდი ახალგაზრდობის ყურადღებას. მაგრამ მის ყურადღებას მივაქცევდი სხვა რამეზედაც — ის არის პედანტიზმი, ჩინოვნიკობა, პორტფელიზმი, რომელიც ფეხს იკიდებს ზოგჯერ კომკავშირელთა შორის. ავლნიშნავდი პირმოკუმულებს, სერიოზული სახის მატარებლებს. ასეთ ჭაბუკთან უხერხულადაც მიმაჩნია სთქვა საოხუნჯორამ, სამხიარულო, ცეკვა-

თამაში, ყმაწვილური სიხარული და სხ. ასეთი კომკავშირელი ისე შემოგობლვერს, რომ ჟრუანტელი დაგივლის. ის მეტად სერიოზულია — ყველაფერს პროგრამის მიხედვით აკეთებს. პროგრამის მიხედვითვე იძინებს, ყოველ შემთხვევაში, სანამ დაიძინებდეს, ყველაფერს პარტიული პროგრამის მიხედვით აკეთებს. ის დიდათ სერიოზულია. მისგან გარბის ყოველივე მხიარული, ყოველივე ცოცხალი. ასეთ ახალგაზრდას შეუძლია გაყინოს თვით კომკავშირიც, როგორც მოწმობს კომკავშირელთა თვალსაჩინო მეთვალყურე ამხ. სლევკოვი. იყო შემთხვევები, როცა სოფლის და ფაბრიკა-ქარხნის ყმაწვილები — ვაჟები და ქალები — ამბობდნენ: წავიდოდით კომკავშირში, მაგრამ იქ მოწყენილობაა, განძრევაც კი არ შეიძლება, ყველაფერი სკოლად გადააქციეს, ბიუროკრატიული კანცელიარია გამართესო.

მაგრამ ეს მაინც უბრალო რამ არის. ამაზე აღარ შევჩერდები, რადგან ეხლა ახალგაზრდობის წრიდან მოგვევლინა უფრო საშიში რამ, მასთან დაკავშირებული, მისი მონათესავე — ხულიგნობა.

ამხ. ტომსკი მართალი იყო, როცა თავის მოხსენებაში ამბობდა: ნუ გადააქარბებთ ხულიგნობის საკითხში, ნუ ამბობთ, რომ ამაში დამნაშავე უმთავრესათ მუშათა ახალგაზრდობააო. ჭეშმარიტებაა — არ უნდა გადავაქარბოთ, მაგრამ არც უნდა შევამციროთ ფაქტი.

სტატისტიკური ციფრები გვეუბნებიან, რომ ხულიგნობენ მეტ წილათ ახალგაზრდები 16-დან 25 წლამდე. ციფრები ამბობენ, რომ ხულიგნობა ვითარდება სწორედ მუშურ და გლეხურ ახალგაზრდობაში და რომ უფსკრულისკენ მიექანებიან ნაწილობრივ კომკავშირელებიც.

რა არის ხულიგნობა თავისი გარეგნული განსაზღვრით? ეს არის თავხედობა, რომელიც ცხოვრების ნორმალურ მიმდინარეობას არღვევს, რომელიც უბრალო უსიამოვნო ცელქობიდან ადის ბოროტმოქმედებამდე იმ შემთხვევაში, როცა ხულიგნობენ ხროვათ, როცა ერთმანეთს აქეზებენ. ქალის მიმართ თქმულ რომელიმე უწმაწურ, უზრდელ სიტყვიდან პირდაპირი გზაა ჯგუფურ გაუპატიურებამდე. როცა მე და სხვა მკვლევარნი ჩაუკვირდით ამ მოვლენას და შევეცადეთ გვეპოვა ახალგაზრდობაში გავრცელებული ხულიგნური მოვლენის საერთო მიზეზები, დავინახეთ, რომ სევდა და თავხედობა ხელიხელ გადაბმულები მიდრან. აქედან იწყება ის ხაზი, რომელიც თანდათან ვითარდება და თავდება უფრო არა სასიამოვნო გამოსვლით, ზოგჯერ ბოროტმოქმედებითაც. მეორეს მხრით—სევდა, პესიმიზმად გადაქცეული, თვითმკვლევლობით ბოლოვდება.

სევდა, რომელიც თვითმკვლევლობით თავდება, თავხედობა, რომელიც ბოროტმოქმედებით თავდება, —აი მოვლენები, რომლებიც არ საჭიროებენ არც

გადაჭარბებას და არც შემცირებას. რა თქმა უნდა, ეს არ ვრცელდება ჩვენი მუშური და გლეხური ახალგაზრდობის უმრავლესობაზე, არც დიდ უმცირესობაზე, მაგრამ ყოველ შემთხვევაში იგი ამ ახალგაზრდობის უმცირესობაზე ხომ მაინც ვრცელდება. ესეც საკმაოა იმისთვის, რომ მან უალრესათ მიიქციოს ჩვენი ყურადღება. იქ, სადაც ერთდებიან ეს ხაზები — თავხედობა და ბოროტმოქმედება, სევდა და თვითმკვლელობა, — ცენტრში სდვას არყით სავსე ბოთლი.

წარმოვიდგინოთ ახალგაზრდა ადამიანთა ორი ტიპი — ივანე და სტეფანე. ივანე დაბადებითვე აქტიური ბუნების პატრონია. როცა ის ფხიზელია, მასში ვერავითარ თავისებურებას ვერ შეამჩნევთ, გარდა იმისა, რომ აქტიურია, მოუსვენარი, მხნე, უყვარს გულახდით თავისი აზრის გამოთქმა იმის შესახებ, რასაც ხედავს. დალია ივანემ არაყი — და მაშინვე ქრება ყოველივე ის, რაც მას თავს აკავებინებდა, ქრება ღირსების შესახებ მოსაზრება, მოსაზრება იმაზე, თუ რას იტყვის ხალხი, ხომ არ მოელის სასჯელი და სხვ. რჩება მხოლოდ ერთი: რალაც შინაგანი უკმაყოფილება, ბოღმა, სურვილი ვილაცას რალაც დაუმტკიცოს ამ უკმაყოფილების გამო, დიდი სურვილი შეიტანოს „ამ უგემურ ცხოვრებაში“ რალაც ღვაწლი, ავანტიურა — „განი, მოვდივარ ვაჟკაცი!“ როცა ის სამიკიტნოდან გამოდის, სურს ჩაიდინოს რალაც არაჩვეულებრივი. და იწყებს

ივანე თავხედობას. როცა შეაქებენ ამ თავხედობის-
თვის და ეტყვიან: ყოჩაღ ივანე! რა ბიჭობა ჩაიღინე
და, მილიციონერსაც კი არ შეუშინდიო,—ივანე მე-
ორეთ უარეს ოინს სჩადის: ამისთვის ხომ უფრო
მეტად შეაქებენ! იკრიბება მთელი კამპანია, რომე-
ლიც გართულია ასეთი საქმეებით. ივანე ყველას
პირზე აკერია და, ივანეც უმატებს და უმატებს „შე-
სანიშნავ“ საქმეებს და, ბოლოს, სიმხეცემდეც მიდის.
აი— ერთი გზა და აი როგორ როლს თამაშობენ
ალკოჰოლით შესუსტებული შემაკავებელი ცენტრები,
რომელნიც თანდათან მიაქანებენ ადამიანს უფსკრუ-
ლისაკენ.

სტეფანე კი სევდით შეპყრობილი კაცია: დადის
ჯიბეში ხელებჩაწყობილი, თვალები ძირს დაუხრია,
არავითარ აზრს არ გამოსთქვამს, უფრო კი ბუზღუნებს
თავის ბედზე. ჩვეულებრივ დროს, სანამ დაღევდეს,
სტეფანე არაფრათ არ არის ღირსშესანიშნავი,—შე-
უმჩნეველი ახალგაზრდაა და მეტი არაფერი. მას
თავისი იმედებიც აქვს: ეხლა ჩემი საქმე ცუდათ
არის, — უმუშევრათ ვზივარ, ყველა მჩაგრავს, მაგრამ
შეიძლება ხვალ ბედმა გამილიმოს, შეიძლება ხვალ სა-
მუშაო ვიშოვნო; თუ კარგათ წავიდა საქმე—ქალები
ც უურადლებას მომაქცევენ; დღეს ცუდია ჩემი
მდგომარეობა—ხვალ კარგი იქნება.

მაგრამ აი სტეფანემ დალია რამდენიმე ჭიქა
არაყი: იწყებს ტირილს, მღერის სევდიან ჰანგებს:

„ეხ, ცხოვრებაე ჩემო, ბედკრულო, თავო ჩემო, და-
ლუპულო! სანუგეშო წინ არაფერია, არავის უყვარ-
ხარ, ზედმეტი ბარგი ხარ!“ და სხვ. ბანის მიმცემნი
ხომ ყოველთვის მოიპოვებიან, და იწყებენ ერთად,
გუნდათ: აძლიერებენ და ა აგრებენ პესიმიზმს. დღეს,
ხვალ, ზეგ. ერთ შემთხვევას მეორე მოსდევს, სანამ
არ იტყვიან: განა უმჯობესი არ არის, ერთხელ და
სამუდამოთ ბოლო მოელოს ასეთ ცხოვრებასო. არა-
ყი აქაც თავისას შვრება, შლის შემაკავებელ ცენტ-
რებს, და ახალგაზრდა არსება, რომელსაც ზოგჯერ
აღარ ძალუძს გონების მოკრება, რომლის გადაწყვე-
ტილებასაც სისწრაფე ახასიათებს, ესალმება წუთი-
სოფელს.

მაგრამ მარტო არაყია ამაში დამნაშავე თუ დამ-
ნაშავეა თვით ახალგაზრდობაც? აქ დამნაშავე მარ-
ტო არაყი არ არის და არც მარტო ახალგაზრდობა,
დამნაშავეა საერთო მიზეზი—გარდამავალი ხანის
ვითარება, ისტორიული მომენტი. საჭიროა ამაში
გარკვევა.

ბრძოლა ახალგაზრდობის სულიერი დაცემის წინააღმდეგ

ხულიგნობა, რომელიც მიდის ბოროტმოქმედე-
ბამდე, ნგრევამდე და მკვლელობამდე, ყველა ქვე-
ყანაში მძვინვარებს: საფრანგეთში, ინგლისში, ამე-

რიკაში—სადაც გნებავთ. რით აიხსნება ხულიგნობა იქ? იმით, რომ იქ ახალგაზრდებისთვის საშუალო მეტად უფერულია, მკრთალი და ვერ აკმაყოფილებს ახალგაზრდობას. საშუაოს, საქმეს იქ ქმნის ბურჟუაზიული წყობილება, რომელიც ხშირად სამუდამოთ აქვიდრებს ახალგაზრდების ასეთ მდგომარეობას. ბურჟუაზიული წყობილება, თავისი ბუნების მიხედვით, ასობით ხდის ადამიანებს ზედმეტ ბარგად, ცხოვრების მიერ განწირულად, ამიტომ ბურჟუაზიულ ქვეყნებში ხულიგნური პროტესტი ხშირად სიმპატიურიც არის—იგი, გარემოების მიხედვით, ზოგჯერ ანარქიზმშიც გადადის. ხოლო, როცა პროლეტარიატი წითელ დროშას შლის, ზოგი ხულიგანი ემხრობა მას, იმიტომ რომ ისინი უკმაყოფილონი არიან ბურჟუაზიული წყობილებით, დაჩაგრულნი არიან. ისინი ბუნებით აქტიური ხალხია. ისინი უდიერათ იქცევიან ვიდრე რევოლიუცია არ არის, ხოლო როცა რევოლიუციაა, მათი ნაკადი რევოლიუციონურ ტალღაში ერევა. რევოლიუცია ახერხებს ნაწილის გარდაქმნას, მის შეერთებას, მაგრამ ნაწილი თვით ებრძვის რევოლიუციას, ხრწნის მას. ეს არის აქტიურთა ბედი. ხოლო იმათ, ვინც სუსტია, ვის თავზედაც ცხოვრებამ გადაიარა, რა დარჩენიათ სხვა, თუ არა პროტესტის განცხადება ტირილით ან თვითმკვლელობით? ბურჟუაზიულ ქვეყნებში გასაგებია ეს.

მაგრამ ჩვენში, ჩვენს ცხოვრებაში დასაშვებია: განა ეს? ცხადია, ჩვენ ამაზე პირდაპირი და სწრაფი პასუხის მიცემა შეგვიძლია: არა, დაუშვებელია.

მაშ რატომ აქვს ამ ბოლო დროს ჩვენში ამ მოვლენას ადგილი, მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენს კავშირში ბურჟუაზიული ხელისუფლება დამხობილია? რა აზრით ვამბობ მე, რომ ეს დასაშვებია არ არის ჩვენს ქვეყანაში? სწორედ იმ აზრით, რომ ჩვენში ეს ნაკლი—უმუშევრობა და ისიც, რომ ჯერ კიდევ ბევრია ჩაბმული მომაბეზრებელ მუშაობაში—დროებითი მოვლენაა. თვით პრინციპი ბურჟუაზიისა არის უთანასწორობა და ექსპლოატაცია. ჩვენში კი ცხოვრება თანდათან ეწყობა, ისწრაფვის იქითკენ, რომ მოსპოს ყოველგვარი უთანასწორობა, რომ მეურნეობა გეგმაშეზომილათ მოეწყოს, რომ თვითეულს მიეცეს სასიამოვნო შრომა და მისი წილი სიხარულისა.

თუ ასეა, რატომ უნდა ჰქონდეს ჩვენში ადგილი ასეთ მოვლენებს?

იმიტომ, რომ ეს გზა, რომელიც საზოგადოებრივი ცხოვრების წინააღმდეგობების გადაწყვეტისკენ მიდის, ჯერ კიდევ ვერ შეუგნია მუშური და გლეხური ახალგაზრდობის მრავალ ელემენტს. იგი სავსებით კომკავშირის-მიერაც არ არის ათვისებულ-შეგნებული.

სამხედრო კომუნიზმის დროს ხულიგნობა გაქრას ისევე, როგორც წყალდიდობის დროს გუბებები

ქრება. რა უნდა იქ გუბეებს, სადაც წყალი მეორე
სართულამდე აღის ხოლმე! როცა მთელი ერი ესწრა-
ფვოდა ნგრევას, ახალგაზრდობა გატაცებული იყო
ასეთი გრძნობებით: დაანგიე, შური იძიე, დაიტაცე
ნადარცვი. შეგნებულებთან და მოწინავეებთან ერ-
თად რევოლიუციაში ჩაებნენ ისეთი ელემენტებიც,
როგორც დაგვიხატა ბლოკმა თავის პოემაში:
„თორმეტ“ ძნელია შიმშილის ატანა ფრონტზე
ტყვიის ქვეშ, მაგრამ აი ერთი იერიში კიდევ და
აიღებ სანგარს, რომლის იქითაც შენს წინ გაი-
შლება სწორი გზა ბედნიერებისაკენ. თუმცა სისხლი
წურწურით ჩამოგდის და ჭრილობა ისეთი ღრმაა,
რომ ძვლები მოსჩანან, მაგრამ ერთი შეტევა კიდევ,
კარები გაიღება და თავს ამოჰყოფ სოციალისტურ
სამოთხეში. აი როგორ განიცდიდენ მაშინ მოვლე-
ნებს.

სიმაგრე ავიღეთ, კარი გაიღო და მივიღეთ სო-
ციალიზმის შენების უდიდესი უფლება, მაგრამ ვერ
მივიღეთ უკვე აშენებული სოციალიზმი. იგი ჯერ
კიდევ ასაშენებელია. ჩვენ მივიღეთ სისხლით მორ-
წყული, აოხრებული მიწა და მასზე უნდა ვაშენოთ
ჩვენი ბედნიერება. შენება-კი ის როდია, რაც ნგრე-
ვაა. ის ახალგაზრდა, რომელიც ამბობდა: მომეცი
თოფი, წავალ და ამოვუღებ მტრებსო, წინადადე-
ბაზე: ხომ არ მოისურვებთ ქარხანაში წასვლას და იქ
მანქანათმშენებლობასო, — უპასუხებდა: მე ეგ საქმე

არ შემისწავლია; სროლა შემიძლია, მანქანების შეკეთება კი არაო. ჩვენ თანამოქალაქეთა დიდ უმრავლესობას და მათ რიცხვში ახალგაზრდა თანამოქალაქეთაც, არ შეუსწავლიათ აღმშენებლობის საქმე, ამიტომ იძულებულნი ვართ, მივცეთ მათ მოსაწყენი შავი სამუშაო, ან და ვაიძულოთ ისწავლონ მეტად ცუდ პირობებში. აი სწორედ ეს უტეხთ მათ გულს.

ეს კიდევ ცოტაა. ჩვენ მათ უთხარით: საჭიროა ახალი ეკონომიური პოლიტიკა. ეს კი ნიშნავს—მოვიწვიოთ ბურჟუაზია იმ ნანგრევში, რომლის ამოვსება-ამოშენება ჩვენ არ შეგვიძლია. არ შეგვიძლია ერთბაშათ მოვაწყოთ სახელმწიფო ვაჭრობა, საჭიროა მოვიწვიოთ კერძო ვაჭრები. არ შეგვიძლია ერთბაშათ ავამუშაოთ ყველა წვრილი და საშუალო ფაბრიკა, საჭიროა მათი იჯარით გაცემა.

რატომ ჰკიდებს ხელს ვაჭარი ამ სამუშაოს? მხოლოდ იმიტომ, რომ მოგება ნახოს. ხოლო რა კი ვაჭარი მოგებას მიიღებს, სურს ეს მოგება ხარჯოს თავისი გემოვნებისა და მოთხოვნების მიხედვით. მაშასადამე, მას უნდა ჰქონდეს ფუფუნების საგნები—ისე კერძო ვაჭარი ამ საქმეს ხელს არ მოჰკიდებს. ამავე დროს ჩვენ არ შეგვიძლია მივცეთ ცოტათ თუ ბევრათ გაუმჯობესებული ცხოვრება ჩვენს კომუნისტურს ახალგაზრდობას, რომელიც სისხლს ღვრიდა რევოლუციისთვის. მან უნდა დაიცადოს.

სპეცები. ჩვენ უაღრესათ გვესაჭიროებიან სპე-
ციები. რათა სპეცი კმაყოფილი იყოს თავისი მდგო-
მარეობით, მას, როგორც ვ. ი. ლენინი ამბობდა,
უნდა შევუქმნათ ამხანაგური ატმოსფერა მუშაობი-
სთვის და დავაკმაყოფილოთ ხელფასით ისე, რო-
გორც მას ბურჟუაზია აკმაყოფილებს. უნდა მივცეთ
მეტი საკვები, უნდა მოვიჩვიოთ, შევუქმნათ ცხოვ-
რების ცოტათ თუ ბევრათ რიგიანი პირობები,
თორემ ადგება და ინგლისში წავა და არ მოისურ-
ვებს ჩვენთან მუშაობას. ჩვენს საკუთარ კომუნისტს
კი, რომელიც სიხლს ღვრიდა, ასე ვერ დავაკმაყო-
ფილებთ. ამისათვის კომუნისტი გვეუბნება: თქვენ
სპეცებს ანებივრებთ, მაშ რისთვის დავღვარეთ
სისხლით? მას გული უტყდება. აქედან წარმოსდგე-
ბა მისი გაბოროტება. აქტიური, მაგრამ თავშეუქა-
ვებელი ბუნების პატრონი არყის შემწეობით იწყებს
აურზაურს, ხოლო პასიური ბუნების პატრონს იმავე
არყის დახმარებით სევდა იპყრობს.

საუკეთესო მაჩვენებელს იმისას, თუ ამ გაჭირ-
ვებულ მდგომარეობაში ჩავარდნილმა ჩვენმა ახალ-
გაზრდობამ როგორ ვერ მოახერხა ყოფა-ცხოვრების
მიერ წამოყენებული თავისი ამოცანების გადაჭრა,
წარმოადგენს ეგრედ წოდებული „ესენინობა“.

ვინ იყო ესენინი? ნიჭიერი მწერალი, გლეხური
პოეტი. მთელი მისი ბედი ხელის გულივით ნათე-
ლია სოციალოგიაურათ, ასე რომ მისი გამოხატვა-

ვანსაზღვრა ორიოდე ფორმულით შეიძლება. მისი ცხოვრება და სიკვდილი კი მოულოდნელი აღმოჩნდა, რაც ჩვენი ახალგაზრდობის ერთი ნაწილის დაავადებას ადასტურებს.

გავიხსენოთ ესენინის ბიოგრაფია. ახალგაზრდა გლეხი ესენინი (რა თქმა უნდა, იგი სავსებით გლეხი არ ყოფილა; როცა გლეხურათ გამოწყობილი მოვიდა—ეს მასკარადი იყო: ესენინმა დაამთავრა სამასწავლებლო სემინარია და, მაშასადამე, გლეხი ინტელიგენტი იყო) მოხვდა აქ რასპუტინის დროს, როცა გლეხური სუნი სასახლეშიაც სასიამოვნო იყო. ესენინი იცნობდა რასპუტინს და სასახლესაც, მას იქ პატიჟობდენ ხოლმე. მთელი თავისი ნიჭის სიახლით სწერდა ის გლეხურ ლექსებს, საკმეველით და ეკლესიური სუნით გაჟღენთილ საგალობლებს. ეს იყო პირველი ესენინი, გულწრფელი, მაგრამ დაზიანებული, დაზიანებული ეკლესიით და სხვა ასეთებით.

როცა ესენინი ქალაქში ჩამოვიდა, მას ხელით ტარება დაუწყეს—აი შეხედეთ, რა გვაჩუქა სოფელ-მაო.

რა დაინახა ესენინმა ქალაქში? დაინახა შრომა, მეცნიერება, რევოლიუცია? არა. მან დაინახა სამიკიტნოების ქალაქი. მას მაგრა ჩასჭიდა ხელი ფუტურისტულ-იმმაჟინისტურმა ინტელიგენციამ, სამიკიტნოების ბოგებამ. ამ ინტელიგენციამ, ამ ბოგებამ

იგი აბრად გამოიყენა და იმავე დროს შეასწავლა მას კოკაინის სუნთქვა, არყის სმა, გარყვნილება.

დაიწყო რევოლიუცია. პირველ ხანს რევოლიუციამ მოიტანა რაღაც წარმოუდგენელი გრგვინვა.

ესენინმა იგრძნო, რომ სადღაც რაღაც იმსხვრევა, სცვივა მინა, ქვა, რკინა. რისთვის? ეშმაკმა - უწყის, რისთვის! მაგრამ სამიკიტნო მაინც გადაარჩა, თუმცა გვერდზე გადაიხარა, და სამიკიტნოში დარჩა ესენინი. აქედან დაიწყო მესამე ხანა, როცა ის ჩაფიქრდა უწინარეს ყოვლისა იმიტომ, რომ რევოლიუციის გრგვინვამ ყურები გამოუჭედა. მერე იმიტომ, რომ ის მეტად შეაწუხა კოკაინმა, არაყმა, გარყვნილებამ, რომელნიც ანადგურებდნენ მის სხეულს, ნთქავდნენ მის სულსა და ნიჭს. მაშინ ესენინმა გაიწია ახალი ცხოვრებისაკენ, რევოლიუციისაკენ, და ერთ შესანიშნავ ლექსში დასწერა: „მსურს შარვალაწეული დავედევნო კომკავშირელსო“. აი რა უნდოდა მაშინ ესენინს: ყველაფრის მინებება და თავის გადასარჩენად კომკავშირელებთან გაქცევა. ის ყველას მიმართავდა. მომმართავდა მეც და ითხოვდა: მიშველეთ, ვიღუპები ამ ხულიგნობაში, ამ ნერვების აშლილობაში, რომელსაც კოკაინი სწყურია — გამომიწოდეთ ხელიო.

ვგზავნიდით სანატორიუმებში, ვცდილობდით დაეხმარებოდით, ვცდილობდით მოგვეჩვიინა, დაგვეახლოვებინა. ისიც ჩაუჯდებოდა ხოლმე მარქსის ტო-

შებს და გულისაკლავი გაუგებრობით კითხულობდა ყველაფერს. ცდილობდა ალლო აელო საბჭოთა საზოგადოებრივობისთვის, ზოგჯერ სწერდა რიგიან ლექსებსაც, მაგრამ მეტ წილათ ცივს, ჯერ ერთი იმიტომ, რომ რევოლიუციის განცდა, ამ უდიდესი საქმის გაგება და შეყვარება არც ისე ადვილია იმ ადამიანისთვის, რომელიც არ დაბადებულა მის ცეცხლში, მეორეც იმიტომ, რომ ძალ-ღონე მოდუნებული ჰქონდა.

ესენინი ამბობდა: რა გინდათ ჩემგან, ხელები მიკანკალებს; კბილები მიკაწკაწებს და მხოლოდ ერთზე ვფიქრობ: უნდა კვლავ დავლიო, რომ წესრიგში მოვიდეთ.

აი რა მდგომარეობაში იყო ეს ადამიანი.

და, როცა დაინახა, რომ ძალ-ღონე უქრება, რომ საკუთარი საფლავის ძეკლად ხდება, როცა დაინახა, რომ არ ძალუძს ახალ ცხოვრებაში ჰპოვოს საკუთარი ახალი ცხოვრება, რომ თვით გამოშიგნა ოდესღაც მოჩუჩუხე, ეხლა-კი დაცარიელებული და ხულიგნობაში ჩაფლული თავისი სიცოცხლე, გადასწყვიტა—უმჯობესია გამოესალმოს წუთი-სოფელს, ვიდრე განაგრძოს სევდიანი, დაჩაჩანაკებული ცხოვრება.

რა არის ეს? ეს არის დიადი გაკვეთილი ჩვენი ახალგაზრდობისთვის. ეს გაკვეთილი გვიჩვენებს, რომ ისეთი ადამიანიც კი, როგორც ესენინია, რომ-

ცა ის ხულიგნობასა და სასოწარკვეთილებას ეძლე-
ვა, თვითონ უღებს ბოროს თავის თავს, თვითონ
იმზადებს უდროოთ მარყუშს.

როგორ შეხვდა ამას ახალგაზრდობის ნაწილი?
გმირიანო, გაიძახოდენ; ესენინის სიკვდილი — საყვედუ-
რია საბჭოთა სინამდვილისათვის, იგი გვიჩვენებს,
რომ ნიჭიერი ხალხიც კი თვითმკვლევლობით ათა-
ვენსო. თუ მე გუშინ ვინმეს ცხვირ-პირი ჩაუღეწე-
ან თუ მთვრალი ვარ და არ ვიცი, სად წავიდე,
ჩავდივარ ყოველსავე ამას იმიტომ, რომ მე ნიჭიერი
ვარ, იმიტომ, რომ მე არჩეული ვარ, იმიტომ, რომ
მე ესენინელი ვარ, ხოლო თუ მარყუშში თავი გაე-
ყავი — მაშინ მუხლი მოიდრიკეთ ჩემს წინაშე! აი
როგორ შეხვდა ამას ახალგაზრდობის ერთი ნაწილი.

იმის მაგიერ, რომ ეთქვათ: ნიჭიერმა ადამიანმა
თავი დაიღუპა, რადგან კოკაინისა და არყის წყა-
ლობით, ხულიგნობითა და სევდით შეპყრობილმა,
ვერ ჰპოვა რევოლუციის გზებიო, დაიწყეს ლაპა-
რაკი: ჩვენი რევოლუციონური დროც კი ამართ-
ლებს თვითმკვლევობას — დახეთ, როგორ მოიქცა
ისეთი ნიჭიერი ადამიანი, როგორიც ესენინი იყო.
ესენინობის ასეთმა ყალბმა გაგებამ გვიჩვენა ახალ-
გაზრდობის ზოგი ნაწილის დაავადებული განწყო-
ბილება.

უნდა ვთქვა, რომ სულიერად დაცემას მარტო
ახალგაზრდობას ვერ ჩაუთვლით დანაშაულად. მას

განიცდიდენ არა მარტო ახალგაზრდები, არამედ მოზრდილებიც, არა მარტო შეუგნებელნი, ნახევრად შეგნებულნი, მცირედათ შეგნებულნი, არამედ ძალიან შეგნებული ადამიანებიც, თვით კომუნისტური პარტიის ზოგიერთი ბელადებიც.

შარშან, როცა კრიზისი დადგა, როცა ჩვენი რევოლუციონური წარმატების, გლებობასთან ჩვენი კავშირის, ჩვენი საქონლის გაცვლა-გამოცვლის საფუძველი, ბაზა რამდენადმე შერყეული აღმოჩნდა, მრავალი ცნობილი კომუნისტი ეჭვის გზაზე შედგა: სად მიგვიყვანდა ეს ეჭვები, განცხადებანი, იმაზე, რომ ჩვენს ქვეყანაში შეუძლებელია სოციალიზმის შენება, თუ ევროპის პროლეტარიატმა არ გვიხსნაო, განცხადებანი, რომ კულაკი, რომელიც თანდან ფებს იმაგრებს, გასწყვეტს ჩვენს კავშირს გლებობასთან და გამოიწვევს სამოქალაქო ომსო, რომ თვით პარტია კულაკური სტიქიის გავლენით ერთგვარ გარდაქმნას განიცდისო,—სადამდე შეეძლო მიეყვანა ამას ჩვენი ნერვიული, მგრძნობიარე ახალგაზრდობა, რომელსაც არ ძალუძს ყველა საკითხში ნათლად გაერკვეს?

უფრო შეგნებული ნაწილი ამან იჭვიანობამდე მიიყვანა. დაიწყეს ლაპარაკი: იქნებ მართლა ყალბი გზით მივდიოდეთ, იქნებ საჭირო იყოს ცენტრალური კომიტეტის პერსონალურათ შეცვლა, მთელი მისი ხაზის, პოზიციების გადასინჯვა? იქნებ

ბა ტყეში გზა აგვერია, იქნებ ჭაობში ჩავეფლეთ და ვილუპებით? ეს განწყობილება მოიღო უფრო ფართო წრეებსაც. მაგრამ იქ ეს ნათლათ ვერ ჰქონდათ შეგნებული, იქ ანას ჩვენი ბელადების თვალსაზრისს არ უკავშირებდენ, იქ უბრალოთ ამბობდენ: მგონი რევოლიუცია ვერ გამოვიდა, მგონი მან გამარჯვებამდე ვერ მიგვიყვანა, დავიბენით, დასავლეთში მხარს არავინ გვიჭერს, ჩვენ კი ქვევით მივექანებითო. ასეთ განწყობილებას, ასეთნაირ შეგნებას არ შეეძლო არ შეერყია, არ მოედუნებია ისინი, ვინც უამრავი მსხვერპლი-გაიღო რევოლიუციისთვის, არ შეეძლო არ მიეყვანა ისინი წინააღმდეგობამდე, სევდამდე. მას შეეძლო და უნდა მიეყვანა კიდევ ისინი აქამდე.

მაგრამ ამ ავადმყოფური მოვლენის, ამ სულიერი დაცემის წინააღმდეგ ბრძოლაში ჩვენ გვყავს უუდიდესი მოკავშირე, რომელიც სასიკვდილო ღახვარს სცემს ახალგაზრდობის იჭვიანობასა და სასოწარკვეთილებას. ეს მოკავშირეა თვით ჩვენი პარტიის განწყობილება, რომელიც იცავს და აჯანსაღებს ჩვენს-საზოგადოებრივობას ამ უარყოფითი მოვლენებისაგან.

მე-XV პარტკონფერენციამ დაამტკიცა, რომ პარტია მთელი თავისი მილიონიანი მასით, თითო-ოროლას გამოკლებით, დაადგა მტკიცე აზრს, რომ ის აუცილებლათ გაიმარჯვებს, რომ ჩვენ მართლაც ვაშენებთ სოციალიზმს ყოველივე ეჭვი მთლათ გა-

ქარწყლებულ იქნა. და ეხლა, როცა ვსძლიეთ ოპო-
ზიციას, როცა დავძლიეთ კრიზისი, როცა წელს
ერთი მილიარდი ორმოცდა ათი მილიონი მანეთი
ახალ მშენებლობისთვის გადავდეთ, როცა ძველი
ფაბრიკა-ქარხნების აღდგენის ნაცვლად ახლებს ვა-
შენებთ, როცა მრეწველობაში 21% -ით მივიწვევთ
წინ და ეს მაშინ, როცა ამერიკის წარმატება მის-
თვის მეტად ხელსაყრელ პირობებში 6 პროც.-ით
გამოიხატებოდა, — ეხლა, ვამბობთ, ყველასთვის ცხა-
დია, რომ ჩვენ კარგათ ვართ შეიარაღებულნი და
შეგვიძლია ვთქვათ: დეე, ისინი, ვინც ხელს გვიშ-
ლიან, მოწოდებულ იქნენ წესრიგისაკენ. დაუშვებე-
ლია ხელის შეშლა იმ დროს, როცა ჩვენ ამომავალი
მზის სხივებთან ერთად ვაშენებთ ჩვენს ბედნიერე-
ბას.

სევდით შეპყრობილთ მხარი უნდა დავუჭიროთ.
დეე, მათ გაახილონ მხოლოდ თვალები და დაინა-
ხავენ, რომ ჩვენ საუცხოვო მდგომარეობაში ვიმყო-
ფებით, რომ გამარჯვება უზრუნველყოფილია. ამის
შეგნებაშია ჩვენი უდიდესი ძალა, რომელიც ჩვენ
ვიგრძენით კონფერენციაზე ამ რამდენიმე თვის
წინათ.

რა მეთოდები და ღონისძიებებია საჭირო ჩვენი
ახალგაზრდობის ყოფა-ცხოვრების დამახინჯებათა
წინააღმდეგ საბრძოლველად?

შეიძლება დასახელებულ იქნეს სამი ძირითადი
ღონისძიება. პირველია ჩვენი ახალგაზრდობის პო-

ლიტიკური განათლება. ამ ჟამად მთელი ჩვენი ყოფა-ცხოვრებისთვის (ეს ეხება ახალგაზრდებსაც და მოზრდილებსაც) დიდი მნიშვნელობა აქვს იმას, რომ ჩვენში არ იყოს არც ერთი მიყრუებული კუთხის მცხოვრები, არ იყოს ისეთი გლეხი, რომელსაც არ მისწვდეს ჩვენი პროპაგანდა სოციალიზმის შენების შესახებ და რომელიც ვერ ერკვეოდეს ჩვენს გზებში. ხოლო ახალგაზრდობაში უნდა გაიშალოს ასეთი შინაარსის უდიდესი აგიტაცია. უმუშევართ და იმათ, ვისაც ცუდი სამუშაო აქვთ, უსწავლელთ და იმათ, ვისაც სწავლა უჭირთ უნდა ავუხსნათ, რომ ჩვენ ეხლა გარდამავალ ხანაში ვიმყოფებით, რომ ისინი მსხვერპლნი არიან ნაწილობრივი მოუწყობლობის, რომ მასა მთლიანათ წინ მიდის და მიდის იქითკენ, რომ გადალახოს ის ცუდი პირობები, რომელნიც მათ ავიწროვებენ. ამისი გაგება დაიხსნის მათ უბედურებისაგან.

მეორე ღონისძიებაა საერთო კულტურული ამაღლება. ახალგაზრდობას უნდა მიეცეს კულტურული გასართობი. ამისათვის საჭიროა: თეატრი ვაქციოთ იდეურ თეატრად და დავუახლოვოთ იგი მასას, ახალგაზრდობას მივაწოდოთ მხატვრული და შინაარსიანი ფილმები, კლუბი გავხადოთ ხელმისაწვდომი და მიმზიდველი ახალგაზრდობისათვის, მივცეთ უფრო ფართო ხასიათი ფიზკულტურას, ამასთან არ უნდა შეუშინდეთ, თუ იგი სპორტიულ

და ზოგჯერ „რეკორდსმენტულ“ ხასიათს მიიღებს, შევადლებიოთ ახალგაზრდობას მოაწყონ ექსკურსიები, ექსპედიციები, გამოავლინოს განსაკუთრებული ენერგია. იმ უთვალავი სიმდიდრის გადამუშავებაში, რომელიც ჯერ კიდევ გამოუკვლეველი ძეგს ჩვენი სამშობლოს წიაღში. ეს მეორე მეთოდი უკვე აღნიშნა სახკომსაბჭომ თავის დეკრეტში ხულიგნობასთან ბრძოლის შესახებ.

მესამე მეთოდს წარმოადგენს თვით ახალგაზრდობის შორის ურთიერთისადმი მზრუნველობითი კანტროლის, ურთიერთისადმი მხარის დაჭერის გაძლიერება. ხშირათ შევხვედრივარ ძალიან კარგ კომკავშირელებს, რომელთაც უთქვამთ: აი, ესა და ეს სასოწარკვეთილებით არის მოცული, არაყს სვამს; ეშმაკსაც წაუღია მისი თავი! თუ ბოლოს და ბოლოს ამას თვითმკვლეობა მოჰყვება, რა მერე? Так тяжкий млат, дробня стекло, кует булат. შეუგუებელნი იღუპებიანო.—სიბრძნეც ასეთი უნდა! აი, კიდევ მეორე: ხელი მიჰყო ხულიგნობას, გუშინ იჩხუბა, დღეს იჩხუბა. „შორს ფარიდან ქეციანი ცხვარი!“ განა ასე უნდა მოჰყრობა? არავითარ შემთხვევაში. ხშირად სასოწარკვეთილებას ეძლევა არა ცუდი ახალგაზრდა, არამედ ის, ვინც უფრო მეტ მოთხოვნილებას უყენებს ცხოვრებას. თავხედობს, ალიაქოთს მისდევს ის, რომელსაც მეტი ენერგია აქვს. შეხვდებით მშვიდ და წყნარ კომკავში-

რელს პორტფელით, რომელიც არც სასოწარკვეთი-
ლებას ეძლევა, არც თავხედობს, მაგრამ ხშირად
ასეთი კომკავშირელი „ობივატელია“, რომელსაც
თუ გინდ კეტი ზდრუზო თავში, მაინც ხმას ვერ
ამოაღებინებ—მისთვის ყველაფერი უმნიშვნელოა:
რაკი პორტფელი ილღიაში აქვს, ყველაფრით კმა-
ყოფილია. გამგონეა, დისციპლინის მქონეა, მაგრამ
ხშირად არავითარი სიკეთე მისგან არ გამოვა. ცო-
ცხალი სული პროტესტს გამოსთქვამს—და ეს დიდი
რამეა. პროტესტი გამოიხატება ხშირად. იმაში, რომ
ადამიანი სასოწარკვეთილებას ეძლევა, რადგან ირ-
გვლივ ცუდს ხედავს, ან იმაში, რომ უხამსობას, თავ-
ხედობას ჩაიდენს, რადგან უკმაყოფილოა. ზოგჯერ
ეს თავხედობა ენერჯის მარაგიანობას მოწმობს.
ასეთ ადამიანებს უნდა დავეხმაროთ. ხშირად, როცა
ვიწრო ადგილას, ძნელად გასასვლელ ბილიკზე ახალ-
გაზრდას დახმარების ხელს გაუწვდი, შემდეგ იგი
უკეთ და უკეთ იწყებს სიარულს და, ბოლოს, საუ-
კეთესო ადამიანად გადაიქცევა ჯგუფში. ნატორპი,
ცნობილი სოც.-დემოკრატი, პედაგოგი, ჯერ კიდევ
ომამდე ამბობდა, რომ ქალაქი ლუპავს უამრავ ახალ-
გაზრდას, მოზარდს, ხელს უწყობს მათ შორის
გარყვნილების, ვენერიული დაავადების, ბოროტმოქ-
მელების გავრცელებას და სხვ. „და,—ამბობდა ნა-
ტორპი,—ამ უბედურებიდან თავის დასახწვევად ერ-
თად-ერთი გზაა: ორგანიზაცია“. როცა ეკითხე-

ბოდენ—რა ორგანიზაციაო, იგი უპასუხებდა: სო-
ციალ-დემოკრატიული ორგანიზაცია, ვინაიდან ის
ახალგაზრდობას იდეალს აძლევს და კორპორაციუ-
ლი პატივისცემის სულს ჰქმნისო.

თუ ნატროპი ძველ, ომამდე არსებულ სოციალ-
დემოკრატიისაგან მოელოდა ხსნას, რა უნდა ვთქვათ
ჩვენ კომკავშირზე, რომელიც თვით მსოფლიოს სამ-
ქედლოს ქურაში იმყოფება, იმ ქურაში, რომელიც
მსოფლიო ისტორიას ქმნის.

ჩვენს კომკავშირს წილად ხვდა მეტათ რთული
და პასუხსაგები ამოცანა. ჩვენი დრო რევოლიუციონ-
ურნი ხანაა, მაგრამ ამ რევოლიუციონურ ხანაში
ჩვენ ამჟამად საქმიან დღეებს განვიცდით. და კომ-
კავშირის ამოცანაა შეაგნებოს მშრომელ ახალ-
გაზრდობას სულის სიმტკიცის და სიმხნევის შენარ-
ჩუნების უდიდესი მნიშვნელობა სწორედ ამ დღეებ-
ში, რომლებიც, სამოქალაქო ომის დღეებთან შედა-
რებით, წარმოადგენენ განუწყვეტელი შრომის, ოფ-
ლის ღვრის, მაგრამ ამავე დროს ახალი ცხოვრების
დიადი და გმირული მშენებლობის დღეებს.

დღევანდელ ვითარებაში კომკავშირს, თუ კი იგი
სათანადო სიმაღლეზე იდგომება, შეუძლია გაიყო-
ლიოს ჩამორჩენილებიც.

აი, როგორ შეგვიძლია და როგორ უნდა გადავ-
ჭრათ ჩვენი ახალგაზრდობის ყოფა-ცხოვრების და-
ხლართული გადახრანი.

ახალგაზრდობა და „ჭიქა წყლის“ თეორია

მე ერთხელ კიდევ უნდა დაუბრუნდე სქესობრივ საკითხს, რადგან ზემოთ ამ საკითხს შევეხე მხოლოდ ოჯახის თვალსაზრისით, ეხლა კი უნდა შევეხო ახალგაზრდობის თვალსაზრისით.

ყველას კარგათ გვესმის, რომ ახალგაზრდებს ვერ ვეტყვით: შეუღლდით, მოაწყეთ წყვილად ოჯახი, იყოლიეთ შვილები, დაზარდეთ ისინი მამისა და დედის ზრუნვით და შრომით. ისინი ამაზე გვეტყვიან: რაო, ხომ არ შეშლილხართ? და მართლაც, 16-17-20 წლის ასაკიანისთვის ადრეა ამის დაწყება. ეს უფრო მეტი ხნიანის საქმეა. მაგრამ ამავე დროს სქესობრივი ძოთხოვნილება, — გვეუბნებან ისინი, — მოსვენებას არ გვაძლევს, ხელს გვიშლის მუშაობაში, სწავლაში, გვაიძულებს ჩავიდინოთ ისეთი საქციელი, რომელსაც შემდეგ მოსდევს უბედურება, ტრაგედია, რომლის დროსაც იღუპებიან ახალგაზრდა ადამიანები, უფრო ხშირად კი ახალგაზრდა ქალიშვილები. გვირჩიეთ, როგორ მოვიქცეთო, გვეუბნებიან ისინი.

თვით ახალგაზრდობამ ამაზე სრულიად უმართებულო და მახინჯი პასუხი გამოიხატა.

მე არ მინდა ამით ვთქვა, თითქოს ეს პასუხი მთელი ახალგაზრდობის მიერ იყოს მოფიქრებული ან მთელი ახალგაზრდობა დასდგომოდეს ამ გზას. ვფიქრობ, მართალი იყო ამხ. სემაშკო, როცა ამ-

ბობდა: ჩვენი ახალგაზრდობა ზნეობრივად უფრო მალლა სდგას, ვიდრე ბურჟუაზიული ახალგაზრდობაო. ამას მრავალი სხვა მეთვალყურეცად ასტურებს.

მაგრამ რაში მდგომარეობს ამ საკითხის გულუბრყვილობით გადაწყვეტა?

ამ საკითხის გულუბრყვილობა, ნილილისტური, ცრუ-მეცნიერული გადაწყვეტა მდგომარეობს იმაში, რომ ახალგაზრდობა ნაკლებათ საწინააღმდეგო ხაზით წავიდა. მან განაცხადა: ეს სრულიად უმნიშვნელო საქმეა და არა ღირს მასზე დიდი თავის მტვრევა. ეს სწორეთ იგივე ყბადაღებული ჭიქა წყალია. თუ ძალზე აპილპილდა სქესობრივი მოთხოვნილება, საჭიროა მისი დაკმაყოფილება. ლაპარაკი სიყვარულზე, შეუღლებაზე—ბურჟუაზიული ზღაპრებია. ჭკუა უნდა ვისწავლოთ ბუნებისაგან, ცხოველმყოფელ სინამდვილისაგან. მან არ იცის არც რომანები, არც გართულებაო.

ახალგაზრდობა ამბობს: სქესი, სქესობრივი დაკმაყოფილება სულ უბრალო, უმნიშვნელო ამბავია, საჭიროა გადავეჩვიოთ ამაზე ფიქრსო. ხოლო თუ ქალიშვილს აღეძვრებოდა ეჭვი, თუ იგი იტყობდა: შეიძლება ეს ასეც იყოს, შეიძლება ეს მეცნიერულიც იყოს, მაგრამ მაინც როგორ მოვიქცე მაშინ, თუ ბავშვი შეეყოლა და შენ კი მიმატოვებ, რა უნდა ვქნა მაშინ? როგორ „მეშხანურად“ მსჯელობს!—უპასუხებდა „ის“,—როგორი „მეშხანური“ წინდახედულე-

ბა გაქვს! რამდენათ ხარ გაჟღენთილი ბურჟუაზიული ცრუმსჯელობით! შენ ამხანაგად არ ჩაითვლებიო, — არწმუნებდა ის, და დამფრთხალი ქალწული ფიქრობდა, რომ ის მარქსისტულათ, ლენინურათ იქცეოდა, თუ არავის უარს არ ეუბნებოდა. ამას კი მოსდევდა საშინელი უბედურება და ახალგაზრდა ქალების ნამდვილი დაღუპვა.

კომკავშირის ბექდვით ორგანოში დაიბეჭდა კომკავშირელის წერილი. მან თავის ორგანიზაციისთვის დასწერა ცირკულიარი, რომელიც სწყვეტდა ყველა საკითხს. სხვათა შორის, ცირკულიარის მე-4 პარაგრაფი ეხებოდა სიყვარულს. ამ პარაგრაფში ნათქვამი იყო:

„კომკავშირის ზოგიერთ წევრებზე გავლენა აქვს ლექსებს და სხვა აბდა-უბდას, რომელსაც თხზავენ პოეტები და სხვა მჯღაბნელები იმის შესახებ, რომ სიყვარული პირადი ცხოვრების შემამკობელია და არა შიშველი გამრავლება, რომ იგი შერჩეული ყვავილების თაიგულია და კიდევ სხვა რალაცებს. ნამდვილად კი სიყვარული არ არსებობს, არსებობს მხოლოდ ბუნების ფიზიოლოგიური გამოძლევა, და „ხბოსებურა სინაზე“ აქ არაფერს შუაშია.“

ამ კომკავშირელის სიტყვებში მკვეთრათ არის გამოხატული „სიბრძნე“ მრავალი ჩვენი კომკავშირელისა ახლო წარსულიდან; შეიძლება ზოგიერთები ეხლაც ფიქრობდნენ ასე. საჭიროა შევედავოთ ამ

კომკავშირელს. რატომ ფიქრობს ის, რომ ხბოს შეუძლია სინაზე და პატარა კომკავშირელს კი არა? თუ მას სურს ბუნებისაგან ისწავლოს, მაშინ რად იხსენიებს „ხბოსებურ სინაზეს“? განა ბურჟუაზიამ შეასწავლა ხბოს სინაზე? ცხადია, არა. ის ეხება „შიშველ გამრავლებას“. ის რომ გაუნათლებელი კომკავშირელი არ იყოს (არ ვუსაყვედურებ გაუნათლებლობას, ვუსაყვედურებ მხოლოდ იმას, რომ თვითონ გაუნათლებელია და სხვას კი ჭკუას ასწავლის), ის რომ ბუნებათმეცნიერებას იცნობდეს, მაშინ ეცოდინებოდა, რომ თუ რამ მოიპოვება არა „შიშველი“, არამედ „შემოსილი“, ეს სწორედ გამრავლებაა, ვინაიდან ყვავილები ქვეყნად, რომელნიც დედამიწას ამშვენებენ და სურნელებას აფრქვევენ, სწორედ გამრავლებისათვის არიან შემკობილნი ყველა ამ თვისებათ. ფრინველთა ნაირ-ნაირ გალობას, რომლითაც ისინი ხეივნებსა და ბალებს აყრუებენ, კავშირი აქვს გამრავლების აქტთან. ცხოველთა ულამაზესი ფორმები, მათი ულამაზესი მოძრაობანი ამავე გამრავლებასთან არიან დაკავშირებულნი — აი, ნამდვილად როგორ არის საქმე ვინც ცხოველების სიყვარულს დაუკვირდება, ადვილად დარწმუნდება ამაში.

რატომ ხდება ასე? ნუ თუ ბუნებაც ბურჟუაზიული პროექტია? სულელია ბუნება თუ უალრესად ჭკვიანი? სრულიადაც არ არსებობს განზრახ მომქმედი

ბუნება. არის მხოლოდ ნივთთა ბუნებრივი მსვლელობა და სხვა არაფერი. რას გვეუბნება იგი? გადარჩნენ მხოლოდ ის ჯიშები, რომელთაც სქესობრივი აქტი, მათი სახეობის მთელი მომავლის ეს საფუძველი, შემოსეს უაღრესი სიხარულით, უაღრესი ცხოველმყოფელობით, ძალთა უაღრესი დაჭიმვით, რომელთაც ეს აქტი თავიანთი სიცოცხლის მთავარ ძარღვად გადააქციეს. ვიცით ფაქტები, როცა რუხი ფრინველი ან უფერული თევზი შეუღლების დროს თვის იმოსება ნაირნაირათ, თითქო ძვირფასი ქვებით მოირთოო, ხოლო რადგან ეს შემოსვა საფრთხეს უმზადებს მტაცებელი მტრისაგან, შეუღლების შემდეგ თვით ბუნება უბრუნებს წინანდელ სახეს. რას გვეუბნება ეს? იმას, რომ სიყვარული არის სიცოცხლის უმაღლესი გამოხატულება, ვინაიდან მხოლოდ ის ჯიშები არიან ლონიერნი და ძლიერნი, რომელთაც სიყვარული უაღრესად გამოხატეს, რომელნიც არ ზოგავენ პირად სიცოცხლეს ჩამომავლობის უზრუნველსაყოფად.

ასე იყო ადამიანთა შორისაც, ამიტომ გააღამაზეს ხალხებმა სიყვარული საქორწინო სიმღერებით, საქორწინო ცეკვა-თამაშით და მოკაზმულობით. თითქმის ყველა ხელოვნება სიყვარულის ირგვლივ ტრიალებს. კაცობრიობამ უზრუნველჰყო თავისი სიცოცხლე, მიუხედავად ათასი უბედურების, უდიდესი სილატაკის, უვიცობის, დავიდარაბის და სე-

ნისა, რომელთაც ბუნება თავს ატეხდა მას. და ის ხალხი, რომელიც ჩვენი კომკავშირელივით იტყვის, რომ სიყვარული მხოლოდ შიშველი გამრავლებააო, განწირულია. მას არ მოეპოვება სასიცოცხლო ძალა. იგი მოხუცია, რომელსაც დაუკარგავს სიყვარულის ნამდვილი გრძნობა, მისი სიდიადე, მისი სილამაზე, მისი ძალოვნება. და ის მასწავლებელი, რომელიც ჩვენს ახალგაზრდობას აქეთკენ უჩვენებს გზას, რომელიც იტყვის, რომ ეს ნილილისტური სიბრძნე მეცნიერულიაო, გამრყენელია ახალგაზრდობის.

თუ სიყვარულს ასეთ უბრალო რამეთ ჩავთვლით, მაშინ, ერთის მხრით, გაჩნდება ასკეტიზმი, შეუსაბამო ათვალისწინება სიყვარულისა, ხოლო მეორეს მხრით — ბევრს გაუელვებს აზრი: რატომ არ უნდა წავიცვლქოო. და იკარგება დამოკიდებულება სიყვარულთან, როგორც სადღესასწაულო აქტთან, როგორც უდიდესი მნიშვნელობის და არაჩვეულებრივი აღფრთოვანების მოვლენასთან.

მოვისმინოთ, რას ამბობდა ამის შესახებ ჩვენი დიადი მასწავლებელი ვ. ი. ლენინი, ვინაიდან მან ამის შესახებაც სთქვა და სთქვა ისე ნათლათ, რომ ახალს ვერაფერს მივუმატებთ. გთხოვთ, ყურადღება მიაქციოთ მის სიტყვებს და ამ სიტყვების მცირეოდენ განმარტებას.

„თუმცა მე ჩემი თავი ყველაზე ნაკლებად მიმაჩნია გულჩახვეულ ასკეტად, — ამბობდა ლენინი, — მაგ-

რამ ჩვენი ახალგაზრდობის და ზოგჯერ დიდების
ეგრედ წოდებული ახალი სქესობრივი დამოკიდებუ-
ლება ხშირათ მეჩვენება წმინდა ბურჟუაზიულ სქე-
სობრივ დამოკიდებულებად, მეჩვენება კეთილ ბურ-
ჟუაზიულ მედავთა სახლის სხვა სახეობად“. ბურჟუას,
ჩვენს მიერ ათვალისწინებულ ტიპს, ორნაირი დე-
დაკაცი მიაჩნია: ერთი—ცოლი, მასი ოჯახის მონა,
მეორე — მედავი ქალი, რომელთანაც მან სქესობრივი
ჟინი მოიკლა, და მას არ ედარდება, მისთვის სულ
ერთია—რა მოუვა ქალს შემდეგ.

და როცა რომელიმე ჩვენი კომკავშირელი ანუ
კომუნისტი ამბობს: იცოდეთ, მე ბურჟუა არა ვარ,
მე არ შეგიქმნით ბურჟუაზიულ ოჯახს, მე ვიზიარებ
ჭიქა წყლის თეორიასო, მაშინ ის ისეთ მდგომარეო-
ბაში ვარდება, რომლის დროსაც იგი წმინდა ბურ-
ჟუაზიულათ ეპყრობა ყველა ქალს, ეპყრობა ისე,
როგორც მედავ ქალს.

აი რატომ ამბობს ლენინი, რომ ეს ბურჟუაზიუ-
ლი თვალსაზრისია, წმინდა გარყვნილების თვალსაზ-
რისიო. ამას საერთო არაფერი აქვს თავისუფალ სიყვა-
რულთან, როგორც იგი გვესმის ჩვენ, კომუნისტებს.
თქვენ, რა თქმა უნდა, გეცოდინებათ ცნობილი თე-
ორია: „კომუნისტურ საზოგადოებაში დაკმაყოფი-
ლება სქესობრივი ლტოლვის, სიყვარულის მოთხოვ-
ნილებისა ისევე ადვილი და უბრალო იქნება, რო-

გორც ჭიქა წყლის დაღვეა“ ამ „ჭიქა წყლის“ თეორიამ მთლათ გადარია ჩვენი ახალგაზრდობა, და მრავალი ვაჟისა და ქალისთვის იგი საბედისწერო გახდა. მისი მომხრეები ამტკიცებენ, რომ ეს მარქსისტული თეორია არისო. გმადლობთ ასეთი მარქსიზმისთვის!.. მე კი „ჭიქა წყლის“ შესანიშნავი თეორია ანტიმარქსისტულ, ანტისაზოგადოებრივ თეორიად მიმაჩნია. სქესობრივ ურთიერთობაში თავს იჩენს არა მარტო ბუნება, არამედ შემოსული კულტურაც, მაღალია ის თუ დაბალი. ენგელსმა თავის წიგნში „ოჯახისა და სახელმწიფოს წარმოშობა“ აღნიშნა: „საჭიროა, რომ სქესობრივი სიყვარული განვითარდეს და გასპეტაკდესო“.

მნიშვნელოვანია არა მარტო ბუნების მიერ მოცემული. ჩვენ დავინახეთ, რომ ბუნების მიერ მოცემული დიდათ თვალსაჩინოა, მაგრამ არა ნაკლებ თვალსაჩინოა კულტურის მიერ მოცემულიც. კულტურამ ბევრი რამ შემატა სიყვარულის კულტს — ამამაღლებელიც და დამამდაბლებელიც. ბურჟუაზიულმა კულტურამ სიყვარულის საკითხს დაურთო ყიდვა-გაყიდვა, ვაჭრულ-ქონებრივი დამოკიდებულება. ამაშია ბურჟუაზიული კულტურის საზიზღროება.

ლენინი იგონებს ენგელსის სიტყვებს, რომ საჭიროა განვითარდეს და განსპეტაკდეს სქესობრივი სიყვარულიო. რას ნიშნავს „განვითარდეს“? იქნებ იმას, რომ უფრო მეტად მივყოთ ხელი სქესობრივ

სიყვარულს? როგორც თქვენ თითონ ხედავთ, ლენინი გადაჭრით უარჰყოფს ამას. რას ნიშნავს „გასპექტაკდეს“? იქნებ იქას, რომ გარყვნილ ფრანგ ბურჟუაზიისაგან გადმოვიღოთ ყოველგვარი სქესობრივი სიმახინჯე? ამაზე ლაპარაკიც კი სირცხვილია.

ეს ნიშნავს იმას, რომ სიყვარული არ უნდა წარმოადგენდეს ყოველდღიურ მოვლენას, „ჭიქა წყალს“; იგი ამაღლებულ უნდა იქნეს უაღრესად, წარმოადგენდეს არა ჩვეულებრივად თვალსაჩინო რამეს. ასეთ სიყვარულს სთვლის ენგელსი განსპექტაკებულიად, როცა ამაზე სწერს თავის წიგნში სახელმწიფოსა და ოჯახის შესახებ. როცა ვაჟი ამბობს: მე მხოლოდ ეს ქალი მიყვარს და სხვა არავინ, მასთან შემძლია გამოვჰქედო ბედნიერება, მისი გულისათვის გავიღებ უდიდეს მსხვერპლს, მხოლოდ მასთან ვიქნები ბედნიერიო; როცა ქალი ამბობს: მე ეს ვაჟი მიყვარს, ის არის ჩემ მიერ არჩეულიო, — მხოლოდ მაშინ იქნება სიყვარული მოკლებული ყოველდღიურობას, გარყვნილებას. ეს სიყვარული ძუნწია, მაგრამ სწორეთ ამით ხდება იგი საზეიმო და ღირსშესანიშნავი. ლენინი სწერს, მე აზრადაც არ მომივა ვიქადაგო ასკეტიზმიო; ის ამბობს: კომუნიზმმა უნდა მოიტანოს არა ასკეტიზმი, არამედ ცხოველმყოფელობა და სიმხნევე, რომელიც სიყვარულით აღსავსე ცხოვრებამ უნდა გამოიწვიოსო. ლენინი პირდაპირ ამბობს, რომ კომუნიზმი წარმოუდგენე-

ღია სიყვარულით აღსავსე ცხოვრების გარეშე, რომელიც ჭეშმარიტ ცხოველმყოფელობას ქმნის. „მაგრამ, — ამბობს ლენინი, — ხშირად უმსგავს სიჭარბეს სქესობრივ ცხოვრებაში არ მოაქვს არავითარი ცხოველმყოფელობა და სიმხნევე, პირიქით, ამცირებს მათო“.

შემდეგ ლენინი გადადის დადებით რეცეპტზე. ის ამბობს, რომ ახალგაზრდობას განსაკუთრებით ესაჭიროება ეს ცხოველმყოფელობა და სიმხნევე — ჯანსაღი სპორტი, გიმნასტიკა, ცურვა, ექსკურსიები, გამოკვლევები და სხვ., და ყველაფერი ეს, შეძლების დაგვართ, — ერთად, ჯგუფობრივ.

რა პასუხი უნდა მივსცეთ ახალგაზრდობას მის კითხვაზე: როგორ მოაწყოს მან თავისი სქესობრივი ცხოვრება?

პირველი და აბსოლიუტურათ სწორი რეცეპტი თავდაჭერილობაა. სქესობრივი თავდაჭერილობა სრულიადაც არ არის მავნებელი ახალგაზრდისთვის. რაც უფრო გვიან შეუდგება ვაჟი ან ქალი სქესობრივ ცხოვრებას, მით უფრო სავსებით და ძლიერად მოემზადება ის საქორწინო ბედნიერებისთვის, ჭეშმარიტი სიყვარულისთვის და საზოგადოებრივი მოღვაწეობისთვის. მაგრამ ჩვენ პირმოთნენი არავართ. ჩვენ ვამბობთ, რომ ზოგიერთ შემთხვევაში აუცილებელია მუცლის მოშლა, თანაც ვაფრთხილებთ, რომ ეს მავნებელია, საშიში, საბედისწე-

რო: მუცლის განმეორებით მოშლა თითქმის ყოველთვის დამლუპველია. ამიტომ სანამ გადასწყვეტდე მუცლის მოშლას, კარგათ მოიფიქრე და ასწონდასწონე. შეიძლება სხვა გზის გამოძებნაც. მაგრამ ყველაზე უკეთესია ადამიანმა ხელი მიჰყოს საზოგადოებრივ მოღვაწეობას, დაეწაფოს მეცნიერებას, სპორტს და იცადოს, იცადოს და არჩიოს, ვინაიდან კარგი და ხანგრძლივი შეუღლება შესაძლებელია მხოლოდ მათ შორის, ვისაც ერთმანეთი უყვართ. ამიტომ არ უნდა უარყოფდეთ შეყვარებულობას, გაარშიყებას, ეროტიული ელფერით შემოსილ ურთიერთობას ვაჟსა და ქალს შორის. აქ ახალგაზრდა ქალ-ვაჟნი ირჩევენ ერთმანეთს, ირჩევენ ისე, რომ ხანგრძლივი ნაცნობობის შემდეგ გადასწყვიტონ ხანგრძლივი შეუღლება. მხოლოდ გადაწყვეტილება უნდა იყოს სერიოზული და შეძლების დაგვარათ აცილებულ უნდა იქნეს მუცლის მოშლა.

აი ასეთმა სერიოზულმა, თავდაჭერილმა, მოფიქრებულმა, ლამაზმა სიყვარულმა უნდა შესცვალოს ჩვენში ბურჟუაზიული გარყვნილება და „ნილილისტური“ შეხედულება „შიშველ“ სქესობრივ მოთხოვნილებაზე.

რელიგია, მორალი, კანონი

ნება მიბოძეთ, დასასრულ, შევჩერდე სამ დიდ მოვლენაზე, რომელთა გვერდის ავლა ყოფა-ცხოვ-

რებაზე ლაპარაკის დროს ყოვლად შეუძლებელია, სახელდობრ: რელიგიაზე, მორალზე, კანონზე. სამივე ამ მოვლენას დიდი კავშირი აქვს ყოფა-ცხოვრების მშენებლობასთან.

რელიგია უარყოფითათ მოქმედებს ყოფა-ცხოვრების მშენებლობაზე. რელიგიის წარმოშობა და არსებობა დამკარებულია ადამიანის სისუსტეზე. ადამიანი, თავისი სისუსტის გამო, შეძრწუნებულია ბუნებისა და საზოგადოების წინაშე; მრავალი უბედურება, ტანჯვა-წვალება, მარცხი, რითაც ბუნება უმასპინძლდება, ხელს უწყობს ადამიანის შიშსა და ძრწოლას. აქედან—სტიქიურათ გამოხატული წარმოდგენა საიქიოზე, სადაც უკეთესი ცხოვრება უნდა იყოს, უზენეს სამართლიანობაზე, რომელიც გადალახავს ამ ქვეყნიურ სისაძაგლეს და სააქაოს ტანჯულთ საიქიოს დააჯილდოვებს. ეს არის რელიგიის ძირითადი იდეა. რელიგია რომ ნაადრევათ წაერთვას ადამიანს, შეიძლება იგი სულ დაჩაჩანაკდეს ბუნების ძალთა წინაშე, რომელთა დაძლევაც მას არ ძალუძს. წარმოიდგინეთ სამოცდა ათი წლის მოხუცი გლეხი დედაკაცი, რომელმაც მთელი თავისი სიცოცხლე მარხულობაში გაატარა და რომელიც ფიქრობს, რომ თავმდაბლობითა და სიმშვიდით დიდი საუნჯე დააგროვა ზეცაში. და როცა მიდის მასთან შვილის-შვილი, კომკავშირელი, და ეუბნება: ბებიავ, შენი ბანკი ზეცაში საიმედო არ არის, შენ დაავ

როვე საუნჯე, იქ კი არაფერიაო, — გგონიათ მოხუცი მადლობას. ეტყვის ამისთვის? ამით ხომ ინგრევა ყველაფერი, რითაც იგი ამდენ ხანს სცხვრობდა. ეს რწმენა ჯერ კიდევ დარჩენილია თვით მშრომელ მასებში. მაგრამ თუ ჩვენ ახალ ქვეყანასაც ნებას მივსცემთ ინჟუგეშოს ამით თავი, უსაშინელეს დანაშაულს ჩავიდენტ, რადგან ჩვენ კი ვიცით, რომ ზეცა მართლაც გაკოტრებულია, რომ „იმ ქვეყნად“ არა-რაობაა. ჩვენ ეს დანამდვილებით ვიცით.

ჩვენ ვიცით, რომ საიქიოზე იმედების დამყარება ხელს უშლის ადამიანს სავსებით ჩაებას ამ ქვეყნიური ბედნიერების მშენებლობაში. ამ ბედნიერების შენება კი ძნელია. მტერი ბევრია და საჭიროა მთელი ძალღონის მოკრება ამ ბედნიერებას გამო-საჭედად. აი რატომ ვიბრძვით რელიგიის წინააღმდეგ, რატომ ვიცავთ ერთად — ერთ-სწორ მსოფლმხედველობას, მებრძოლ მსოფლმხედველობას — მარქსიზმს. ამიტომ იმდენად შევძლებთ ნამდვილი ახალი ყოფა-ცხოვრების აშენებას, რამდენადაც ძირფესვიანად ამოვადგებთ ღვარძლს ჩვენი ჯეჯილიდან.

გამომდინარეობს აქედან, რომ ჩვენ უარვყოფთ მორალს? ერთი წუთითაც არა.

ლენინიც გვეუბნებოდა: მორალს უარვყოფთ, როგორც რელიგიურ მორალს, როგორც მეტაფიზიკურ მორალს, მაგრამ ვცნობთ იმ წესებს, რომლების ასრულებასაც ავალებს ყოველ პიროვნებას: კაცობრიო-

ბის ინტერესი. ადამიანს აქვს უფლება ბედნიერებაზე, აქვს უფლება მოაწყოს თავისი ცხოვრება, პირადი არსებობა, აქვს უფლება გამოიყვანოს თავისი თავი ძლიერ და ბრძენ პიროვნებად, მაგრამ ყველაფერი ეს იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი, თუ მისი უფლება არ ეწინააღმდეგება სხვების უფლებას, კაცობრიობის საერთო უფლებას. ბურჟუაზიულ საზოგადოებაში თავისი განცხრომის დაცვა, არსებობის უფლების დაცვა ხდება სხვის ძვლებზე სიარულით. ერთნი იტაცებენ მეორეთა უფლებებს. მხოლოდ სოციალისტური წყობილება შეჰქმნის ჰარმონიას პირად კეთილდღეობისაქენ მისწრაფებისა და საზოგადოებრივი მშენებლობის შორის. ეს წყობილება ჯერ კიდევ არა გვაქვს. იგი უნდა მოვიპოვოთ, დავიპყროთ. და მხოლოდ ის არის ღირსი იწოდებოდეს ადამიანად, ვინც პროლეტარიატს დაეხმარება ამ გამარჯვების მოსაპოებლად.

ხ ე ლ ო ვ ნ ე ბ ა

დაგვრჩა უკანასკნელი საკითხი — ხელოვნების როლი ჩვენს მშენებლობაში.

ხელოვნება ორგვარ როლს ასრულებს. ერთის მხრით, ჰქმნის სასიხარულო ნივთებს ჩვენს ირგვლივ. ჰქმნის შენობებს, რომლებშიაც სასიამოვნოა ცხოვრება და შეკრება, ჰქმნის ტანთსაცმელს, ჭურჭლე-

ულს, მთელ მოწყობილობას; ამასთან ერთად, ჰქმნის რა ქალაქებს, ბალებს, არხებს, ხელს უწყობს დედამიწის ზედაპირის გადაქმნას. ერთის სიტყვით, იპყრობს კაცობრიობისათვის საცხოვრებელ მოწყობალებას და აძლევს მას ღრმა ადამიანურს და ულამაზეს ფორმებს. ეს ერთი ამოცანაა ხელოვნების. ცხადია, ყოფა-ცხოვრების მშენებლობაც ვერ აუხვევს გვერდს ხელოვნებას. ჩვენ უნდა გარდავქმნათ ჩვენდა გასახარელად ყოველივე ის, რაც ადამიანს გარს არტყია.

გარდა ამისა, ხელოვნებას იდეოლოგიური ამოცანაც აქვს. მან ისე უნდა ჩამოაყალიბოს ჩვენი გრძნობები, რომ შევძლოთ ჩვენი ამოცანების შეგრძნობა. პროლეტარიატს, რომელიც ახალი ქვეყნის ცენტრს წარმოადგენს, სხვა გვართ უყვარს და სძულს, მას სხვა იმედები აქვს და სხვა განსაცდელი ეღობება, სხვა იდეალები ასულდგმულებენ.

ხელოვნება ყოველთვის ემსახურებოდა იმას, რომ დახმარებოდა კლასს, რომლის შენაკვეთსაც ის ასრულებდა, მაღლა დაეყენებია თავისი თავი და დაემცირებია სხვები, წამოეყენებია თავისი სიმართლე და დაემტკიცებია მოწინააღმდეგის სიყალბე. ეს უნდა პროლეტარიატსაც. განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ ძველი ხელოვნება სტყუოდა, ჩვენი ხელოვნება კი სიმართლის მლაღადებელი იქნება. აქედან გამომდინარეობს მისი გიგანტური განვითარების შესა-

ძლებლობა, და ამაშია ხელოვნების როლის უდიდესი მნიშვნელობა ჩვენი ყოფა-ცხოვრების მშენებლობაში.

ჩვენთვის ჯერ-ჯერობით მეტად ძნელია ახალი ყოფა-ცხოვრების აქტიურათ შენება ისეთ ქვეყანაში, სადაც ყველაფერი ინდივიდუალურია, სადაც გამეფებულია წვრილ-ბურჟუაზიული დაქსაქსულობა. ჩვენთვის მეტად ძნელია მისი შენება, როდესაც მცირე სახსარი გვაქვს, როდესაც ეს სახსარი არ გვყოფნის. მაგრამ უნდა გვახსოვდე, რომ ეს მშენებლობა ხანგრძლივი ხასიათისაა, გაყოფილია საფეხურებად და გაგრძელდება ათეული წლობით. ჩვენ ეხლავე შეგვიძლია ხელი მივყოთ ამ საქმეს, გვაქვს შესაძლებლობა მეტი სინათლე მოვფინოთ ყოფა-ცხოვრების პროცესთა, თუ ყველა არა, უმნიშვნელოვანეს მხარეებს მაინც, რომელთაც ადგილი აქვთ ჩვენში, და ამით ავამაღლოთ რევოლიუციონური შეგნება, ამ პროცესებზე ხელმძღვანელობის უნარი.

ეს არის ჩვენი კომუნისტური აზროვნების ამოცანა ყოფა-ცხოვრების სფეროში.

ს ა რ ჩ ე ვ ი :

1. ჩვენ დავუახლოვდით ყოფა ცხოვრების სა-
კითხებს 3
2. რა არის ყოფა-ცხოვრება? 8
3. ოჯახი 10
4. თავისუფალი სიყვარული და კომუნიზმი 14
5. ქორწინების და განქორწინების ახალი
კანონი 27
6. დედაკაცის ყოფა-ცხოვრებითი მდგომა-
რეობა 36
7. ახალგაზრდობა და ხულიგნობა 41
8. ბრძოლა ახალგაზრდობის სულიერი დაცემის
წიანააღმდეგ 48
9. ახალგაზრდობა და „ჭიქა წყლის“ თეორია 65
10. რელიგია, მორალი, კანონი. 75
11. ხელოვნება. 78

შეცდომების გასწორება

დაბეჭდილია:

უნდა იყოს:

11 გვ. ზევიდან მე-10 სტრ.
სწორად და არა არა მარ-
თებულად.

სწორად და არა მართებულად.

22 ზევიდან მე-10 სტრ.:
დაკმაყოფილებულად.

დამაკმაყოფილებლად.

29 ზევ. 15 სტ.: ბოლო

ბოლო.

30 ქვევიდან მე-5—6 სტრი-
ქონებს შორის აკლია მთე-
ლი სტრიქონი:

ასეთი წესი შეუღლებისა.

31 ზევიდან 1 სტრ.: გავედევ-
ნე რა ქალთა კაბის კუდს.

თუ აედევნე ქალისა კაბას.

41 ზევიდან მე-6 სტრ.:
სული ამოართვას ოჯახური
საქმეებით, თითონ კი თავი-
სუფალი იყოს, იმუშაოს...

სული ამოართვას ოჯახური
საქმეებით და თვითონ კი თა-
ვისუფალი იყოს. მან უნდა
იმუშაოს.

43 ზევიდან მე-4 სტრ.:
გადავიგდოთ.

გადავიგდოთ.

43 ქვევიდან 2 სტრ.: ასეთ კა-
ბუკთან უხერხულათაც მი-
მაჩნია.

ასეთ კაბუკთან უხერხულიცაა.

დაბეჭდილია:

უნდა იყოს:

57 ქვედან 2 სტრ.:
მოგვეჩინა.

მოგვეჩინა.

60 ზევიდან 16 სტრ.: სევდით
შეპყრობილთ მხარი უნდა
დავუჭიროთ.

სევდით შეპყრობილთ უნდა
დავეხმაროთ.

66 ზევიდა მე-3 სტრ.:
მეთვალყურეცად ასტურებს

მეთვალყურეც ადასტურებს.

71 ზევიდან მე-5 სტრიქ.:
ბურჟუას, ჩვენს მიერ ათვა-
ლისწუნებულ ტიპს, ორნაი-
რი დედაკაცი მიაჩნია!

ბურჟუას, ჩვენს მიერ ათვალის-
წუნებულ ტიპს, ახასიათებს ორ-
ნაირი დამოკიდებულება ქალი-
სადმი:

ಪ್ರವಾಸಿ ಕೌಶಲ

17
ಮ 93

